

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

ΑΡΙΘ. 665 (ΦΥΛ. 1)

Σάββατο, 4 Ιανουαρίου 1920

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: Σε Ρωσίδα χορεύτρια.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: 'Η νίκη.

ΛΗΥΡΗΣ: 'Ο Καμπολίνο.

ΜΙΧ. ΘΕΡΒΗΝΤΗΣ - Κ. ΚΗΡΘΗΙΟΣ: 'Ο Δόν Κι-
χώτης (συνέχεια).

Ο "ΝΟΥΜΑΣ": Φαινόμενα και πράγματα.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΙΡΒΑΝΗΣ: Ψήφο στις γυναίκες.

ΔΗΝΟΣ: Costes Palamas.

ΝΑΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ: Αισθητικές σελίδες; (Τρία κομμάτια του Κουρτελίν. - Τα μονόπρακτα του Λουκιανού.

ΑΠΟ ΒΛΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΛΟΜΑΔΑ: Νεοελληνική φιλολογία. - Καλές τέχνες. - 'Η Κοινή γνώμη. - Χωρίς γραμματόσημο.

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΡΗΤΩΝ

Οι Φιλολογούντες τῆς Σμύρνης οἱ ὅποιοι δὲν ἤδυναντο νὰ ἐργασθῶν ἐδῶ, εἰργάσθησαν σὲ ἄλλα περιοδικὰ ἄλλων πόλεων! Κι' αὐτὸ εἶνε μίᾳ ἀπόδειξις ἀκέραια, πῶς ὑπάρχει κίνησις στὰ μέρη μας! Καὶ τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, εἶχε τὸ κάλλιστον ἐν Ἀθήναις ἑβδομαδιῶνον περιοδικὸν τὸ «Νουμᾶς» τοῦ ὁποῦν τὴν ἐκδοσὶν ἀνέλαθεν ἡ ἐκδοτικὴ ἐταιρεία ὁ «Τύπος» τοῦ κ. Θεοδοροπούλου καὶ Σία. Ἔργα Σμυρναίων πολλὰ ἐδημοσιεύθησαν.

Εἶναι πολὺ μεγάλη ἡ ἐργασία του, πὸν ἐπέδειξε κατὰ τὴν δευτέραν μεταπολεμικὴν του περίοδον τὸ περιοδικὸν τοῦτο. Τὸ μαρτυροῦν αἱ ἄνω τῶν χιλίων σελίδες του δι' ἐκείνους πὸν γνωρίζουν κῶτω ἀπὸ τοὺς ψευδοεγωϊσμοὺς καὶ τὴν πολυμάθειαν νὰ κρίνουν ἀμερολήπτως, διὰ κάθε ἐργασίαν συστηματικὴν.

Τελευταῖα ἐκήρυσσε καὶ διαγωνισὸν τραγουδιῶν διὰ παιδιὰ ἡλικίας 5—12 ἐτῶν. Ἡ κρίσις τῆς ὀρθοθεΐσης ἐπιτροπῆς ἐδημοσιεύθη δικαίᾳ καὶ ἀκριβῆς! Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀναγνώσκωμεν τὸ ὄνομα τοῦ γνωστοῦ Σμυρναίου ποιητοῦ κ. Στυλ. Σπεράντζα! Ἡ Σμύρνη ἀπέδειξε πάλιν τὴν ἰκανότητά της. Δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἐκπρόσασμεν τὰ εἰλικρινῆ μας συγχαρητήρια πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ «Νουμᾶς» τοὺς ὁποῖους πρέπει νὰ λάβουν παράδειγμα, οἱ διάφοροι κύκλοι τῶν Φιλολογούντων μας, ἂν δὲν θέλουν ὄλαι αἱ φροντίδες των γιὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ «Φιλολογικοῦ Συλλόγου» νὰ πάνε στὸν βρόντο.

Ἐφημ. «ἘΣΤΙΑ», τῆς Σμύρνης

ΠΕΘΑΝΕ Ο ΣΚΛΗΡΟΣ

Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἡ ἀναγγέλθηκε ὁ θάνατος τοῦ Γ. Σκληροῦ, τοῦ συγγραφέα τοῦ «Κοινωνικοῦ μας ζητήματος» καὶ τοῦ τελευταίου φωτεινοῦ βιβλίου: «Τὰ σύγχρονα προβλήματα ταῦ Ἑλληνισμοῦ». Σὲ περασμένα χρόνια, ὅταν στὸ «Νουμᾶς», γιὰ πρώτη φορὰ σ' ἑλληνικὸ φύλλο, ἀνοίξε ἡ πλατεῖα συζήτησις γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ, ὁ Σκληρὸς μὲ διὰ ἢ τρεῖς πολυσέλιδες μελέτες του, ἔδωσε τὴν ἐπιστημονικὴ κατεῦθινση στὴ συζήτησις, γιὰτ' εἶτανε ὁ μόνος ἐπιστημονικὰ μορφωμένος σοσιαλιστὴς πὸν κατεῖχε τὸ ζήτημα κ' εἶχε καὶ τὸ χάρισμα νὰ βλέπει καὶ ἀκούει καὶ τὴ μεγάλη εἰλικρίνεια νὰ μὴν τρέμει νὰ ἐπαινεῖ ὅ,τι, κατὰ τὴν κρίση του, εἶτανε ἀξιο γιὰ παίνεμα. Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Σκληροῦ (τῆς ἡλικίας του τὸνομα εἶτανε Γ. Κωνσταντινίδης καὶ εἶτανε γιὰτὸς σπουδασμένος στὴ Γερμανία) μᾶς λύπησε κατὰκαρδα, ὅχι μόνον γιὰτὸ χάθηκε ἓνας ἀπὸ τοὺς λίγους ἀγνοῦς ἰδεολόγους, μὰ καὶ γιὰτὸ, μὲ τὸ θάνατον του, χάνει ὁ «Νουμᾶς» ἓναν καρδιακὸν τοῦ φίλου καὶ ὑποστηρικτῆ.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ πατὰ καὶ τοιγαρόττα Ἀμφίσησ

ΤΑΛΑΡΜΠΚΑ-ΦΡΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΜΙΑ ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Μὲ κατάληψη, σοῦ τ' ὁμολογῶ, εἶδα ν' ἀφιερῶναι ὁ κ. Κ. Χατζόπουλος τὰ νεανικά του στιχογυήματα, πὸν μὲ τὸν τίτλο «Ἀπλοὶ τρόποι», τῶρα τελευταῖα ἔβγαλε, στὸν «Κωστή Παλαμᾶ, τὸν ποιητὴ καὶ φίλο». Ὡστε ξαναγύρισε ὁ κ. Χ. στὶς πρώτες ἀγάπες του; Καὶ γιὰ πόσον καιρὸ; Γιὰτὸ τὸ ξέρω πολὺ καλά πῶς στὶς ἰδέες ὁ κ. Χ. ἔχει τὴ σταθερότητα ἀνεμόμυλου καὶ σὲ κάθε φύσημα ἀνέμου γυρίζει καὶ ὄλο γυρίζει καὶ τἀναποδογυρίζει ὄλα. Ουμᾶμα σὲ περασμένους τόμους τοῦ «Νουμᾶ» τὸ σοσιαλιστικὸν του ξεσπάθωμα πὸν ἔγινε μὲ τὴν δόμη, ὥστε ἄγγιζε τὰ σύνορα τῆς λύσσης, καὶ συλλογιζομαι πῶς ἴστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια πὸν δέχτηκε, αὐτὸς ὁ ἀδυσώπητος σοσιαλιστὴς, νὰ γίνῃ διευθυντὴς τῆς Λογοκρισίας, δηλ. ἐνὸς πιεστικοῦ καὶ ἀνελεύθερου μέσου πὸν ἀναγκάζεται ἡ Πολιτεία νὰ λαβαίνει γι' ἄμυνά της μόνον στίς κρισιμώτερες περιστάσεις— συλλογιζομαι τί πόσα πὸν εἶχε πάρει γι' αὐτὸ τὸν τὸ ἀξίωμα, πῶς κοροδωνότανε καὶ πόσο πιεστικά τὸ ἐξάσκησε τὸ νέο ἐπάγγελμα του καὶ γιὰ τὴν κοινωνία καὶ γιὰ τοὺς ὑφισταμένους του—καὶ μάλιστα σὲ μερικὸς ἀνυχεῖς λογίους πὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν τὴν ἐπιδεξιωσύνη νὰ ξεσκονίζον ὑπουργικὲς ρεντιγκότες, καταδικάστηκαν γιὰ λίγο καιρὸ νὰ εἶναι ὑφιστάμενοι τοῦ μεγάλου Λογοκριτῆ. Τότε, θυμᾶμαι, κάποιος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ὑφισταμένους του ἔλεγε χαριτολογώντας πῶς ὁ κ. Χ., ἀφοῦ δὲν μπόρεσε νὰναδειχτεῖ, τὰ κατάφερε νὰ διοριστεῖ πρῶτος λόγιος, καὶ ἀπὸ λογοκριτικὸς ἔγινε λογοκριτὴς κτλ. Μὰ αὐτὰ δὲν ἔχουν καμιά σημασία, ὅπως δὲν ἔχει σημασία καὶ αὐτὸ πὸν κυκλοφορεῖ τῶρα, πῶς τάχα ἀφιέρωσε τὰ ποιήματά του στὸν Παλαμᾶ, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ ξασφαλίσει τὸν ψῆφον του μεθαύριο γιὰ τὸ «Ἀριστεῖο». Ἐνα μοναχὰ πιστεύω καὶ τὸ ὑπογράφω μὲ τὰ δύο μου χέρια, πῶς καὶ νὰ σ' ἐπαινεῖσι καὶ νὰ σὲ καταβαραθρώσει ὁ κ. Χατζόπουλος, δὲν ἔχει καμιά σημασία, ἀφοῦ εἶναι σίγουρον πῶς τὴν ἄλλη μέρα θὰ διακηρύξει τάντιθετα ἀπὸ κείνα πὸν λέει καὶ πὸν γράφει γιὰ σένα.

Μὲ φιλία

ΚΟΘΟΡΝΟΣ

Η ΜΕΡΟΠΗ

Στὶς 7 τοῦ Γεννάριου δίδεται στὰ «Διονύσια» ἡ «ΜΕΡΟΠΗ» τοῦ Βερονδάκη ἀπὸ τὴν κ. Ἀρτ. Ζάμπου καὶ τοὺς κ. κ. Ν. Βέλμο, Ε. Δελενάρο, Κ. Λουλουδάκη καὶ τὴν κ. Εὐφρ. Πανταζῆ. Ἡ παράσταση γίνεται ὡς τιμητικὴ γιὰ τὴν Εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς κ. Ζάμπου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΒΡΑΝΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ & ΕΞΑΓΩΓΕΥΣ

ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Διεύθυνσις: GEORGE VRANAS

49—51—57. Creenwich St. & 16 Trinity Place
NEW YORK, City. U. S. A.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

Ἀθήνα, Σάββατο, 4 Ἰανουαρίου 1920

ΑΡΙΘ. 665

ΣΕ ΡΩΣΣΙΔΑ ΧΟΡΕΥΤΡΑ

Βορριανὴ χορεύτρα,
δαίμονα, γητεύτρα—
στὴν ψυχὴ μου ἀπλώσου
μ' ὄλο τὸ ρυθμὸ σου..

Νέας ζωῆς τὴ δρόσο
κάνε με νὰ νοιώσω.
Λύγισμα καὶ χάρη
τὸ κορμί σου ἄς πάρη.

Μέσα μου ἔχει ἀνθίσει
ξωτικὸ μελῆσι.
Γύριζε ὀλογύρα,
σὰν καημὸς στὴ λύρα.

Γύριζε καὶ στάσου.
Σὰ γυρίσματά σου
ποιὰ μεγάλη φόρα!—
κεραυνὸς στὴν μπόρα.

Σκύψε, ὀρθώσου, λύγα,
τὴ λαχτάρα τρύγα
Σὰν ἀχτίδα παίξε,
ἄστραψε καὶ φέξε.

Φέξε στὸ σκοτάδι..
Ὁ ἄνθρωπος ρημάδι . . .
Τὴ χαμένη ζήση
ποιοὺς θὰ τοῦ ἀναστήσει;

Πήδησε, ἤλεχτρίσου,
φλόγα εἶναι ἡ ὀρμή σου.
ἄνυλο τὸ κορμί σου
πνέμα παραδείσου.

Μοῦ τραβᾶς τὰ φρένα
πιδ σιμά σου ὀλοένα.
ἽΟλα μου τὰ πάθη
τώρα ἔχω ξεμάθει..

Νά, ἡ δειλὴ καρδιά μου
σέρονεται κεῖ χάμου.
Πάτα την, νὰ νοιώση
τοῦ ρυθμοῦ τὴ γνώση.

Πάτα την, νὰ πάρη
τῆς θυσίας τὴ χάρη,
πάτα την ἀκόμα,
οἷζα μὲς στὸ χῶμα.

Ἄ! τὸ πόδι τράβα—
κ' ἡ καρδιά μου ἡ σκλάβα,
τὸν παλμὸ ἄς κρατήση..
Κάποτε θὰ ὀρμήση,

θεῖο τῆς γῆς ἀνάμα,
σκέψη, ἐνέργεια, θάμα!
Σὰ βουλκάνου λαύρα,
ἡ καρδιά μου, ἀνάβρα,

χώματα, χορτάρια,
βράχους καὶ λιθάρια,
πέρα θὰ τὰ ρίξη
δρόμους γιὰ ν' ἀνοίξη.

Κί ὁ ρυθμὸς, πατέρας,
μὲς στὸ φῶς τῆς μέρας,
κόσμους θὰ γκορεμίξη
κι ἄλλους νέους θὰ χτίξη..

ἽΩ ψυχῆ, χορεύτρα,
τοῦ χορημοῦ μαντεύτρα:
ἡ Ἀρμονία τὴν πλάση
θὰ τὴν ξαναπλάση.

Πήδησε, ἤλεχτρίσου..
Φέρε με μαζί σου . . .
Φῶς, σὲ νύχτ' ἀβύσσου
μοῦ μηνᾶ ἡ ὀρμή σου:

—Σκλαβωμένε, ἀρνήσου.
Ρημαγμένε, ὀργίσου.
Μὲ τὴ δύναμή σου,
ἄνθρωπε, ἀναστήσου!

Η ΝΙΚΗ

Ντάγκ, ντάγκ, ντάγκ, ντάγκ...

Κανείς δὲν ἤξερε στὴν ἀρχὴ γιατί σήμαινε ἡ μεγάλη καμπάνα τοῦ Μοναστηριοῦ, πού ἡ βοή της γιόμιζε τὸν ἀέρα.

Σὰν πάντα, οἱ πιὸ περιέργοι, δηλαδὴ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ μικροῦ χωριοῦ, πού δὲν εἶχανε μὲ τι νὰ σκοτώσουνε τὴν ὥρα τοὺς, τρέξανε στὸ τηλεγραφεῖο νὰ ρωτήσουνε.

— Κάποια εἶδηση θὰ ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, εἶπε ὁ Εἰρηνοδίκης.

Μὰ ὁ τηλεγραφετής, σὰ νὰ μάντευε τὴν περιέργειά τους, εἶχε κατεβεῖ πρωτίτερα στὴν ἀγορὰ καὶ τὰ εἶπε ὅλα στὸ καφενεῖο, στὸν κόσμον πού μαζώχτηκε γύρω του.

Ναί. Εἶχε τηλεγράφημα. Γίνηκε ναυμαχία, ἡ ναυμαχία πού τὴν περιμένανε ἀπὸ τόσον καιρὸ, καὶ καταστράφηκε ὅλος ὁ Ρούσσικος στόλος· ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ ἡ Ρουσία ζήτησε εἰρήνη.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, φώναξε ὁ Πάρεδρος.

— Ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδας θαματούργησε πάλι, συμπλήρωσε ὁ σχολάρχης.

— Τί θὰ πεῖ «Θεὸς τῆς Ἑλλάδος»; Ὁ Θεὸς εἶναι ἓνας γιὰ ὅλον τὸν κόσμον, εἶπε ὁ γραμματέας τῆς Δημοκρατίας, ἓνας νεαρὸς πού εἶχε διαβάσει ὅλη τὴ βιβλιοθήκη τοῦ Φέξι, ἀγορασμένη μὲ δόσεις, κ' ἤθελε νὰ κἀνῃ σὲ ὅλα τὰ ζητήματα τὸ σοφὸ.

Ὁ σχολάρχης τὸ ῥοιξε μιὰ περιφρονητικὴ ματιά,

— Ἄν ἤξερες περσότερη ἱστορία, παιδί μου δὲ θὰ μιλοῦσες ἔτσι, τοῦ παρατήρησε.

— Ἄστονε αὐτὸν, τὸν ξέρουμε, εἶναι πνεῦμα ἀντιλογίας, εἶπε ὁ Πάρεδρος.

Ἡ καμπάνα ξεκολουθοῦσε νὰ διαλαλεῖ τὴν οἰκοφῶν τῆς Ρουσίας μὲ τὴ βαρεῖα φωνὴ της πού ἔκανε, λές τὴν ἀκωνοσιὰ τῆς θάλασσας νὰ τρεμουλιάζει καὶ νὰ σουφρώνει.

Τὰ καίκια ἀραγμένα στὴν ἀράδα, τὸ ἓνα κολλητὰ στὸ ἄλλο, μέσα στὸ στενοῦτσικο λιμανάκι, ἀργοκουνιόντανε καμαρωτά. Ὁξω στὸ μῶλο ἓνας ψαράς εἶχε ἀλώσει τὰ δίχτυα του πάνω στὶς πέτρες γιὰ νὰ στεγνώσουνε καὶ αὐτὸς καθισμένος σταυροπόδ., ἀδιάφορος, μπάλλωνε τὸ πανὶ τῆς βαρκούλας του, πού τοῦ τὸ εἶχε σκίσει χτές ὁ ἄνεμος τοῦ πελάγου.

Τώρα τὰ κανόνια, μὲ τὶς βραχνὲς φωνές τους εἶχανε μοχίσει τὸ τραγοῦδι τους, πούκινε τοὺς βράχους νάνιβογγάνε. Ὅλοι ῥίχνανε μέσα ἀπὸ τὰ καίκια τους καὶ ὁ καπνὸς σηκωνότανε σὰ σύννεφο ἄστρο καὶ τίλιγε τὶς σημαῖες πού πλαταγίζανε πάνω στὰ ψηλά κατάρτια.

Σὲ λίγο τὰ μαγαζεῖα κλείσανε καὶ ὁ κόσμος ἔτρεξε ὅλος στὸ Μοναστήρι. Ὁ Δήμαρχος διάταξε νὰ γίνῃ ἐδοξολογία γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Ρούσσικου στόλου. Ἔτσι ὁ δήμαρχος ἔκανε πολιτικὴ, μὰ πολιτικὴ ὄχι πὰ στενὴ τοῦ νησιοῦ, σὰν ἄλλοτε, μὰ γενικὴ, τοῦ κράτους. Ἡ Ρουσία εἶτανε τότε ὄχτρος μας, ὁ κόσμος εἶχε φανατιστεῖ ἀπὸ καιρὸ μὲ τὰ γραφόμενα τῶν ἐφημερίδων, κ' ἡ καταστροφὴ τοῦ στόλου της πού ἀνάγκασε τὴ Ρουσία νὰ ζητήσει εἰρήνη, χαίρειοτήκε σὰ νίκη τοῦ δικοῦ μας στόλου. Γιὰ τὴν ἀκριβεία, μιὰ νίκη δική μας δὲ θὰ γεννοῦσε μεγαλύτερο ἐθνουσιασμό στὸ μικρὸ νησί, ὅπου ὁ κόσμος δὲν ἔκανε ἄλ-

λο, παρὰ νὰ συζητεῖ γιὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου αὐτοῦ, πού τὸ περιμένανε ὅλοι μὲ ἀγωνία.

Σὰ ντέλειωσε ἡ Δοξολογία, ὁ δικηγόρος τοῦ δήμαρχου, πού εἶτανε καὶ πρῶτος πάρεδρος, ἀνέθηκε στὸ δεσποτικὸ νὰ βγάλῃ τὸν πανηγυρικὸ. Ἡ κακόμοιρη ἡ Ρουσία. Δὲν τῆς ἔφτανε ἡ καταστροφὴ τοῦ στόλου της, ἦρθε καὶ ὁ λόγος τοῦ δικηγόρου γιὰ νὰ τὴν ἀποτελειώσει. Γιατὶ ὁ ρήτορας ἐξέτασε τὸ ζήτημα ἱστορικὰ. Ἔβαλε κάτω τὴν ἱστορία καὶ τὴ διπλωματία καὶ ἀπόδειξε στοὺς νησιώτες μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σίγμα, πῶς ὁ μεγάλος ὄχτρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶτανε ἡ Ρουσία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Πέτρου κ' ἔπειτα. Ἄχ ἐκεῖνη ἡ διαθήκη του! Τέλος πάντων αὐτὸς ὁ Μεγάλος Πέτρος εἶτανε μὲ λίγα λόγια ἓνας ἄτυχος ἄνθρωπος. Ἡ οὐσία τοῦ λόγου εἶτανε πῶς κατὰ βάθος κερδισμένοι εἴμαστε μῆς.

— Κερδίζουμε τὴν Πόλη. Σώζεται ἡ Πόλη μας, φώναζε μέσα στὴν ἐκκλησίᾳ κουνώντας τὰ χέρια του καὶ δείχνοντάς μὲ τὸ δάχτυλό του ἀπειλητικὰ πάντα πρὸς τὴν ἴδια διεύθυνση, σὰ κἀδειχνε τὴ Ρουσία. Ὁ γραμματέας τοῦ δήμου, κείνος ὁ ξεπιασμένος νεαρὸς, πού εἶχε φάει τὸ θεριὸ ὅλη τὴ βιβλιοθήκη τοῦ Φέξι, ἀγορασμένη μὲ δόσεις, εἶχε καθῆσει παραμέρα, χαμένος σ' ἓνα στασίδι, καὶ ὅλο χαμογελοῦσε.

— Δὲ νοιάθει κουνούτσι γεωγραφία. Ἐκεῖ πού δείχνει δὲν εἶναι ἡ Ρουσία. Ἐκεῖ εἶναι τὸ Τσιρίγο, μουρμούρισε σιγαλὰ σ' ἓνα διπλανὸ του.

— Ἄς εἶναι, σοφὸς ἄνθρωπος, ψιθύρισε αὐτὸς.

— Ἀλήθεια. Ὅλες τὶς ἐφημερίδες τὶς ξέρει ἀπόξω.

Μὰ ὁ κόσμος δὲν εἶτανε ὑποχρεωμένος νὰ παραδεχτεῖ τὶς ιδέες τοῦ γραμματέα. Ἔτσι ὅπως ἔβαζε τὸ ζήτημα ὁ ρήτορας, δὲν εἶτανε λόγος νὰ μὴν ἐνοθυσιαστοῦνε. «Κερδίσαμε τὴν Πόλη.» Αὐτὸ εἶτανε. Στὴ φαντασία τους ἡ φράση αὐτὴ ἰσοδυναμοῦσε κινήτη στιγμὴ μὲ τὴ φράση: «Πῆραμε τὴν Πόλη». Αὐτὰ τὰ ξηγοῦνε οἱ ψυχολόγοι καὶ τὰ ξηγοῦνε πολὺ καλά.

Αὐτὸ ἔφτασε γιὰ νὰ ξετρελλαθοῦνε ὅλοι ἀπὸ τὴ χαιρά τους.

Σὰ βγήκανε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίᾳ, δίνανε ὅλοι τὰ χέρια.

— Χριστὸς ἀνέστη, κατὰ Θύμιο.

— Χριστὸς ἀνέστη, κατὰ Παναγιώτη.

Οἱ ὑπάλληλοι περικυκλώσανε τὸ ρήτορα καὶ τοῦ σφιγγανε τὸ χερί.

— Ἔξοχα, εἶπε ὁ εἰρηνοδίκης.

— Ὡραία τῆς τὰ κοπάνισες, εἶπε ὁ ἀστυνόμος τινύζοντας ξεχωριστὰ τὴν τελευταία λέξη πού τοῦ εἶτανε ἀπὸ τὴν ὑπερσία του τόσο πολὺ γνώριμη.

— Τὶς παλιοαρκούδες, εἶπε ὁ Δήμαρχος.

— Μιὰ ἰδέα· νὰ τοὺς γυρίσουμε πίσω τὶς χρυσὲς φορεσιές πού μᾶς ἔχουνε στείλει ὄμορο ἀπὸ τὴ Μόσκα. Αὐτὸ θὰ κάνει ἔξοχη ἐντύπωση, πρότεινε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπίτροπους τοῦ Μοναστηριοῦ.

— Ὅχι δὰ ἔως ἐκεῖ, δὲν εἶναι καὶ ἀνάγκη. Καλὰ τοὺς ἔτριψε ὁ Θεὸς τὴ μούρη, ἀντίτεινε ὁ παπᾶς.

Μόνον ὁ δεῦτερος Ἑλληνοδιδάσκαλος πού εἶχε ρθεῖ ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸ στὸ νησί, ἓνα παιδί σκεδὸν ἔμοιვτακο, μὲ μακριὰ μαλλιά, δὲ ζύγωσε τὸ ρήτορα καὶ ἀπόμεινε κρύος μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴ βράση τοῦ ἐνοθυσιασμοῦ.

Σὰν τὸν ρώτησε ὁ σχολάρχης πῶς τοῦ φάνηκε ὁ λόγος, σούφρωσε τὰ χεῖλια του περιφρονητικὰ.

— Κούφια λόγια. Κ' ἔπειτα ἡ γλώσσα του...

— Πώς; Δὲ σου ἄρσες; καθαρεύουσα πρώτη, ἀπάντησε ὁ σχολόχης ξαφνιασμένος.

Κείνος προτίμησε νὰ μὴ τοῦ ἀπαντήσει, σὰ νὰ μὴ ἦθελε νὰ συζητήσει. Γιατὶ νὰ συζητήσει; Μήπως εἶτανε καιρὰ ἐλπίδα νὰ τοῦ δώσει νὰ καταλάβει; Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι καὶ νὰ θελήσουνε, δὲν μποροῦνε νὰ καταλάβουνε.

Στὸ νησί δὲν τοῦ εἶχανε καιρὰ ὑπόληψη αἰτούντο τοῦ νέου. Τὸν εἶχανε γιὰ ζοχαδιακό, γιατί πῆγαινε πάντα μοναχὸς του περίπατο καὶ δὲν ἔκανε κανέναν παρῶα. Καὶ τὸ σπουδαιότερο. Τὸν ὑποψιαζόντουσε καὶ γιὰ μαλλιαρό...

* * *

— Χριστὸς ἀνέστη, καπτὰ Λάζαρε, τοῦ φώναξε κάποιος.

Κείνος τοῦρριξε μιὰ ματιὰ λοξή καὶ πέρασε δίχως νὰ τοῦ ἀποκριθεῖ.

Μόνο ὁ καπτὰ Λάζαρος, σὲ ὅλο τὸ νησί, δὲν ἤθελε νὰ πιστέψει. Οἱ σημαῖες καὶ τὰ σινιέλα πλατανίστανε πάνω στὰ ψηλά κατέρτια τῶν καικιῶν διαλαλώντας τὴ νίκη, καὶ μόνο τὸ καῖκι τοῦ καπτὰ Λάζαρου ἔμεινε ἀστόλιστο ἐκεῖ κοντὰ στὸ μῶλο, σὰν παροπλισμένο, σὰ νὰ μὴν εἶχε νοικοκύρη. Κι ὅτα νὰ καπτὰ Θάμιος τοῦτε.

— Ἀὐτὸ σὴν ἰσχυρῶς κ' ἐστὶ παντιέρα;

— Ἐστὶ νὰ κάνεις τὴ δουλειὰ σου, τοῦ ἀποκριθῆκε.

Γιατὶ εἶτανε τῶν ἀδυνάτων νὰ τὸ πιστέψει ὁ καπτὰ Λάζαρος πὼς μποροῦσε νὰ νικηθεῖ, ποιός; Ἡ Ρουσία; Μπῆς καὶ δὲν τὴν εἴξερε αὐτὸς τὴ Ρουσία; Ὅλη τὴ ζωὴ του δὲν τὴν πέοασε λαστρόμος στὸ καρόβια καὶ ταξιδεύανε στὴ Μαύρη Θάλασσα; Δὲν τὴν εἶδε τὴ Ρουσία, δὲ γνώρισε τὸ μεγαλεῖο της; Ἡ Ρουσία δὲν μποροῦσε νὰ νικηθεῖ, ὁ νοῦς του δὲν τὸ νοσοῦσε πὼς μποροῦσε νὰ νικηθεῖ. Θυμᾶται ἀκόμα πούγε κάποτε πάει στὴ Μόσκα. Τὶ ἐκκλησιᾶς εἶτανε ἐκεῖνος; τί μοναστήρια, τί καμπάνες, τί ζουγοφιές τί παλάτια! Κ' οἱ παπάδες σὰ λειτουργοῦσαν στὰ γοιτὰ ντυμένοι. Παπάδες εἶτανε κείνοι ἢ βασιλιάδες; Ἐταί, πὼς νὰ τὸ καταλάβει, χωρὶς νὰ τὸ θέλει ἡ Ρουσία ἄρσες στὸν κόσμο τῶν τσοκαϊνιῶν καὶ πολλὰς φορὰς σὰ δινόντανε κανένα παρκαῖθι στ' ἀνηλιάκια του — ἀννονάκια δὲν εἶχε γιατί εἶχε μείνει ἀνήπαντος — ἡ φαντασία του πίναινε πάντα στὴ Μόσκα ἢ στὶ ἄλλες μεγάλες πολιτεῖες πούγε γνωρίζει νὸς στὰ καράβια του. Ἐταί πέοασε ὅλη του τὴ ζωὴ ὁ καπτὰ Λάζαρος. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πὸ εἶτανε ἀκόμα παιδί καὶ ἔκοινε τὸν παπποῦ του, ναυτικὸ καὶ αἰτόνη, νὰ τοῦ δυνιέται γιὰ τὴ Ρουσία στὸν καιρὸ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνας. ὅσο πὸι τὰ εἶδε ὁ ἴδιος καὶ μετὰ τὰ μάτια του, πάντα μετὰ τὸ ἴδιο ὄνειρο ἔβησε πὸ σινὰ σινὰ ὑπᾶς γιὰ ἀνακατεῖνκε μετὰ τὸ αἶμα του. Ἄσα πὸ ἄρσες τῶνοῦ της γιόμυζε τὸ στόμα του κ' ἐβίωθε μὴν εὐλόγητα ἀνακατεῖνκε μετὰ κάποιο υεστιακὸ σόβη σὰ νὰ μιλοῦσε γιὰ καιριὰν ἀνία, κ' ἔτσι ταῖογόντανε καὶ νὰ σταυροκομηθεῖ μπροστά της. Κι ὁ Τάσος: Πατέ μου δὲν τὸν εἶχε, δεῖ τὸν Τάσο. Μὰ καὶ πατέ δὲ σταυροκόμυζε πὸς ὁ Τάσος μποροῦσε νὰ ναι ὁμοῖος μετὰ τὸν ἄλλον ἀνθρώπου. Πὼς εἶτανε, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ δοῖσει, γιατί ἡ σισιοννοῦα τοῦ Τάσου γινόντανε μέσα στὴ φαντασία του, τὸ ἴδιο ὅπως, ὅσο καὶ ἂν σταυροκόμυζε, δὲν ἔπαρσες πατέ νὰ φταῖνε μετὰ τὸ νοῦ του μιὰ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Τὸν φανταζόντανε μόνο τυλιγμένο μέσα σὲ μιὰ χοντρή ἀσπρη γούνα πὸ

ἄφινε νὰ προβάλλουσε δυὸ μεγάλα ἀστραφτερά μάτια. Τὴν ἱστορία τοῦ Μεγάλου Πέτου τὴν ἔβησε ἀπὸ τὸν σὴν παραμῦθι. Τὸ ἴδιο καὶ μετὰ τὴν ἱστορία τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνας. Ἐπειτα ὅποτε καὶ ἂν πολέμυσε ἡ Ρουσία μετὰ τὴν Τουρκία, ὑπᾶς καὶ δὲ βγῆκε πάντα νικητὴ ἀπὸ τὸν πόλεμο; Πὼς μποροῦσε τώρα νὰ νικηθεῖ. Κι ἀπὸ ποιόνε; Ἀπὸ τὴν Ἀπωνία — ἔτσι ἔλεγε τὴν Ἰαπωνία. — Καὶ τί εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀπωνία, πὸι θᾶγει τὸ κουράγιο γιὰ τὰ βῆλη μετὰ τὸν Ρουσία καὶ νὰ τὴν νικηθεῖ κίβλας; Ἀπωνία. Τί ὄνομα εἶναι αὐτό; Πὸι λῆφτει αὐτὸ τὸ βασίλειο;

Ἄμα τέλειωσε ἡ δοξολογία, ὁ καπτὰ Λάζαρος, πὸι γύριζε ὅλη τὴν ὥρα στὴν ἀγορὰ μετὰ τὴν πλατεῖα θόσκα του καὶ τὸ κόκκινο ζουναρί του, τράβηξε γιὰ τὸν καφενὲ τῆς πλατείας. Παράγγειλε ἕνα νερυγιλὲ ἔβαλε τὸ ἕνα πόδι πάνω στὸ ἄλλο καὶ ἄρχισε τὸ γουργουριπτό. Δίπλα του ἡ συζήτηση εἶχε ἀνάψει πάνω στὸ ἴπτημα τῆς Ρουσίας. Μιὰ δυνατὴ κανονία ἔκανε τὰ τῶμα τοῦ καφενεῖου νὰ τοῖξουνε. Ὁ καπτὰ Λάζαρος στὸν καιρὸ τῆς κανονίας ἔβησε τὰ μούτρα του.

Ἄξασα ἀκούστηκε μιὰ φωνή:

— Ψέμματα. Δὲ νικηθῆκε. Ἡ Ρουσία δὲ νικεῖται, φώναξε ὁ καπτὰ Λάζαρος χτυπώντας δυνατὰ τὸ μακοῦτσι του πάνω στὸ μάρμαρο τοῦ τραπέζιου.

Ὁ πάοδος γύρισε καὶ τοῦρριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ γιομάτη περιέργεια.

— Τί λές, καπτὰ Λάζαρε; Ἄφοῦ εἶχανε τριλεγορήνια ἀπὸ τὴν Κυβέονση, εἶπε χαμογελώντας.

— Ψέμματα λέει κ' ἡ Κυβέονση, ψέμματα λέτε ὅλοι σας, φώναξε σηκωμένος ὁδοῖος, ἐνῶ ὁ μεγάλος γουσιὸς γαλιᾶς πὸ κρεμότανε ἀπὸ τὸ δεξί του αὔτι, χτυποῦσε πάνω στὸ πλατὶ, κόκκινο, καψαλισμένο μαγυλό του.

Ὁ καπετὰ Λάζαρος ὀρθὸς, πεσήφανος, βγῆκε ἀπὸ τὸν καφενὲ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι γελοῦσαν πίσω του.

— Τὴ περιέργος τύπος, εἶπε ὁ Δήμαχος.

— Ἴδιος καὶ ἀπαράλλατος ὁ ἀδεοφός του ὁ Γιάννης, πὸι πέθανε, πρὸστεσε ὁ πάοδος.

Ἀλήθεια στὸ νησί τὰ δυὸ ἀδέφια ἀποτελοῦσαν ἕνα ξεχωριστὸ ζευγάρι. Μαζὶ καθεβαίνανε κάθε πρῶτὸ ἀπὸ τὸ σπίτι τους στὴν ἀγορὰ, μαζὶ σεργιανοῦσαν, μαζὶ γυρίζανε τὸ μεσημέρι στὸ σπίτι. Κ' οἱ δυὸ εἶχανε κομιασμένο ἀπὸ ἕνα χαλιὰ στὸ αὔτι τους καὶ στὴν ἐκκλησιὰ σὰν πηγαίνανε καθόντανε σὲ κολλητὰ στασίδια καὶ αἶμα ἔβηνανε ὁ δίσκος κοίταξε ὁ ἕνας τὴν ἕρηξε ὁ ἄλλος γιὰ νὰ ρίξει τὸ ἴδιο καὶ αὐτὸς. Τῶνα ἀπόμεινε μόνο ὁ καπτὰ Λάζαρος μετὰ τὴν γρηὰ τὴν ἀδεοφὴ του.

Ἀπὸ τὸ μεγάλο καφενὲ τῆς πλατείας ὁ καπετὰ Λάζαρος τράβηξε γιὰ τὸ μικρὸ καφενεδάκι πὸ εἶτανε κοντὰ στὸ μῶλο, πρὸς τὸ μέρος πὸ σκαρόντανε τὰ καιρία. Ἐκεῖ ἔβηξε νὰ βρεῖ τὴν ἰσχυρία του, καὶ κ' ἐκεῖ τὴν ἴδ'α κουβέντα συνάντησε. Ἐδῶ τὸ λόγος τὸν εἶχε ὁ δημοδιδάσκαλος.

Μπῆκε μέσα μονολογώντας θυμωμένος.

— Ἀκούε ἐκεῖ νικηθῆκε;

— Παράξενο σοῦ φαίνεται, καπτὰ Λάζαρε; ρώτησε ὁ δημοδιδάσκαλος.

Τοῦοριξε καὶ αὐτονοῦ μιὰν ἄγρια, λοξή, ματιὰ.

— Ἐτσι αἰ; Τὸ εἶδες τοῦ λόγου σου πὼς νικηθῆκε; Τὸ εἶδες μετὰ τὰ ἴδια σου τὰ μάτια; φώναξε.

— Δὲν ἔγω ἀνάγκη νὰ τὸ ἴδω μετὰ τὰ μάτια μου. Ἄμα τὸ δεδαῖνει ἡ Κυβέονση.

— "Α ! ἡ Κυβέρνηση. "Ἐτσι. "Ὅλα λοιπὸν τὰ ξέρεαι αὐτὴ ἡ Κυβέρνηση. Καὶ πῶς μπορεῖ νὰ ξέρει αὐτὴ τί γίνεται στὴν ἀγορὰ τοῦ κόσμου; Αἰ;

Ὁ δάσκαλος χαμογέλασε, ἐνῶ ὁ κατὰ Λάζαρος καθότανε σ' ἓνα τραπέζι διατάζοντας δεύτερο φαγητὸν.

— Βρε, εἶδατε σεῖς τὴ Ρουσία; Ξέρεις ἐσὺ, μωρὲ παλιόπαιδο, τί ἔχει νὰ πῆ Ρουσία; φώναξε.

Τὸν ἀφήσανε νὰ λέει, γιατί εἶδανε πῶς δὲν εἶτανε γιὰ σοβερὴ συζήτηση. Μόνο ὑστερὸς ἀπὸ ὧρα ὁ δάσκαλος τὸν σταμάτησε γιὰ νὰ τοῦ πῆ:

— Ἐπίτελους, ἐμεῖς σὰν Ἕλληνες πρέπει νὰ χαρῶμαστε. Ἄλλοιῶς ἡ Πόλις εἶτανε χαμένη.

Ὁ κατὰ Λάζαρος χτύπησε τὴ γροθιά του πάνω στὸ τραπέζι.

— Ποιά Πόλις μωρέ; Ἡ Πόλις ἔτσι κι ἄλλοιῶς εἶναι δική μας. Τὸ λέει ὁ Ἀγαθάγγελος. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς πάρει τὴν Πόλις. Διάβασε Ἀγαθάγγελο;

Τὸ μεσημέρι πέρασε καμαρωτὸς μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, μὲ τὸ κεφάλι ἀψηλά, γυρίζοντας στὸ σπίτι του. Ἡ γροθὴ ἢ ἀδερφή του ποὺ τὸν εἶδε ἔτσι, φοιτωμένο νὰ μταινίει στὸ σπίτι, δοκίμασε νὰ τὸν παρηγορήσει.

— Αἰ νικήθηκαν τώρα; Τί νὰ κάνουμε; νὰ πεθάνουμε;

— Ἐσὺ νὰ κάνεις τὴ δουλειά σου. Δὲν ξέρεις ἐσὺ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, τῆς ἀπάντησε μὲ τόνο ἀσθηρῶ.

Ἔβλεπε ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τῆς μιλοῦσε ἔτσι ἀπότομα. Ἐβράζε μέσα του. Οἱ παντιέρες ποῦθλεπε νὰ κιναιτίζονε ψηλά στὰ κατάρτια τὸν πειράζανε στὰ νεῦρα, κ' ἡ κομπάνα τοῦ Μοναστηριοῦ, ποὺ δὲν ἐνοουσε νὰ πάψει, τὸν ἐρέθιζε, λές καὶ τόκανε πίτηδες γιὰ νὰ τὸν θυμῶνει. Ὡς τόσο δὲν μπορούσε νὰ θυμῶσει μαζί της, γιατί τόβρισε ἔτσι σὰν ἁμαρτία. Μὰ δὲν μπορούσε καὶ νὰ μὴν κάνει τὴ σκέψη.

— Γιὰ δὲς ἀχαριστία. Ρούσση κομπάνα καὶ νὰ χάοεται κι αὐτή.

Μὰ ὁ ἴδιος πάλε τὴν δικαιολογοῦσε.

— Τί φταίει κι αὐτή; Φταίει ὁ Δήμαρχος ποὺ ἔβαλε τὰ παλιόπαιδα νὰ τὴν βασανίζουνε.

Μιά ἀπορία ὡστόσο τὸν βασάνιζε.

— Γιατί δὲ σπάζει; Γιατί δὲ ραίξει, ἔτσι, στὸ πῆμα, ἔτσι γιὰ θάμα, γιὰ νὰ τοὺς βγάλει ὄλους ψευτες;

Τὴν ἀπάντησι τὴν ἔδινε ὁ ἴδιος, κουνώντας τὸ κεφάλι του.

— Μά, καὶ πῶς νὰ σπάσει. Σπάζει Ρούσση προῦμα; Κ' ὑστερα σοῦ λένε πῶς νικήθηκε ἡ Ρουσία. Γιατί; γιατί τὸ εἶπε κ' ἡ Κυβέρνηση. Καὶ σὰν τὸ εἶπε;

Τὸ μεσημέρι δὲν ἔφαγε μὲ ὄρεξη. Σὰν κατέβηκε τὸ ἀπόγεμα πάλε στὴν ἀγορὰ τοὺς βρήκε πάλε ὄλους νὰ συζητοῦνε γιὰ τὴ Ρουσία. Δὲ μίλησε κανεὶς, δὲ ζύγωσε κανένα. Μοναχὸς ἔκοδε βόλτες ἀνάμεσα στὴν πλατεία μὲ τὸ κορμὶ τετωμένο, μὲ τὸ κεφάλι στηλωμένο ψηλά πάνω στοὺς πλατιοὺς ὄμους του...

Βασίλευε ὁ ἥλιος πάνω στὴ γαληνεμένη θάλασσα.

Οἱ νάντες κατεβάσανε πιά τις παντιέρες, τις τυλίξανε κουβάρι καὶ τις βάλανε μέσα στὸ ἀμπάρι. Τὰ ψηλά κατάρτια, γυμνά τώρα σὰν κλαδιὰ δέντρον ποὺ πέσανε τὰ φύλλα του στὸ πέρασμα τοῦ χινοπαριὰτικου ἀνέμου, κουνιέζονταν μέσα στὰ κοιμισμένα νερά τῆς θάλασσας, ὡδὶ ὅτ ὄν...

...προηγέδου Ἰανου...

Ὁ κατὰ Λάζαρος τράβηξε κατὰ τὸ μῦλο. Ἐκεῖ εἶτανε ἀραγμένο τὸ δίκτυ τοῦ καϊκιῦ ποὺ τὸ εἶχε τώρα γιὰ νὰ μεταφέρει ξύλα κἀφορὰ ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ στεριά. Στάθηκε κάμποσο συλλογισμένος. Ἐπίπαιτα, σὰ νὰ πῆρε ἀξίφρα κάποιαν ἀπόφραση, ἔπιασε τὸ σκοινί, ζύγωσε τὸ καῖκι καὶ πήδηξε μέσα ἀλαφρὸς σὰν παληγάρι. Ἐνοιωθε κείνη τὴ στιγμή μέσα του ἓνα κορμάκι σὰ νὰ εἶτανε εἰκοσι χρόνων.

Σὲ λίγο μιά μεγάλη σημαία ἀπλώθηκε στὸ κατάρτι. Ἐπειτα δίκτυα τῆς ἀπλώθηκαν καὶ δυὸ σειρὲς σενάκια πολυχρώμα. ὅσο νὰ καλοῖδουνε τὸ περίεργο θέαμα ἀπὸ τὴν πλατεία ποὺ εἶτανε ὄλοι μαζωμένοι κείνη τὴν ὥρα, ἓνας δυνατὸς κρότος ἀντήχησε κ' ἓνα συννεφάκι ἀσπρὸς κἀνὸς φάνηκε νὰ ὑψώνεται μπροστὰ στὴν πλώρη τοῦ καϊκιῦ του, ὑστερὸς ἄλλος, ἄλλος, ἄλλος...

Ὁ κατὰ Λάζαρος γιόμισε ἀδίκωπα τὸ μικρὸ κανονάκι του κ' ἔρογγε, ὄλο ἔρογγε...

— Νικήθηκε, αἰ; Νὰ λοιπὸν, σὰ νικήθηκε, φώναξε μοναχὸς του κάθε φορὰ ποὺ ἀδείαζε τὸ κανόνι του, γιὰ νὰ γιορτάσει μιά φανταστικὴ νίκη, ἀδιαφορώντας τί πιστεύανε οἱ ἄλλοι...

Τὴ στιγμή αὐτὴ, καθὼς εἶτανε ὄλοι μαζεμμένοι στὸ μουράγιο, εἶδανε τὸν κατὰ Λάζαρο ποὺ ἄρχισε νὰ φέρνει βόλτες πῆνω στὴν κουβέρτα. Ἡ πλατεία γαλάζια θρόακα του μπερδενότανε μέσα στὰ σκέλια του. Γύριζε γλήγορα σὰ σβοῦρα, γύριζε σὰν τρελλὸς, χτυπώντας τὰ βαρεῖα του παπούτσια τὰ μυτερά, μὲ τοὺς φιδόγκους, πάνω στὴν κουβέρτα, ἐνῶ στὸ χέρι του ἔσφιγγε ἓνα κλαδιὸ μαντιῆλι. Ἡ σημαία γεμμένη ἀπάνω του ἀκίνητη, φαινότανε σὰ νὰ τὸν κοιτοῦσε περίεργα ἀπὸ τὴν κορφή τοῦ καταρτιοῦ.

— Χορεύει, εἶπε κάποιος.

— Βοὲ, μὴν τρελλάθηκε, μουμούρισε ὁ πάρεδρος.

— Τὸ πίστεψε, φαίνεται, κι αὐτὸς καὶ γιορτάζει, εἶπε ὁ κατὰ Κωνσταντῆς, ξεκοκκίζοντας τὴ μακριὰ χειρομπαρένια κομπολόγι ποὺ κοιτοῦσε στὰ χέρια του.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Ο ΚΑΜΠΟΤΙΝΟΣ

(Τὸ ξανατυπώνουμε γιατί στὸ περιεμένο φύλλο πικράπησε ἓνας στίχος, ὁ 9ος).

Κορόνα ἀπόψε' στὸ κεφάλι μου θὰ βάλλω
καὶ σκῆπτρο ὀλόχρυσο στὸ χέρι θὰ κρατήσω,
Κόποιο νεκρὸ παλιὸ Βασίλειο θ' ἀναστήσω
κ' ἔτσι τερήφανος μπροστὰ σας θὰ προβάλλω.
Κι' ἀνοίγοντας τὸ θησαυρὸ μου τὸ μεγάλο
ἐλέη καὶ πλοῦτη στοὺς φτωχοὺς μου θὰ χαρίσω.
Πιὸ δυνατὸς, πιὸ πλούσιος κ' ἀπὸ τὸν Κροῖσο!
Κ' ὑστερα πάλι τὰ στολίδια μου σὰ βγάλλω,
Στὸ Βασίλει θὰ εἰπῶ—Σκληρὴ εἶτανε ἡ καρδιά σου
χρυσασφικὰ καὶ πλοῦτη ἀπλώνοντας τρυγύρω
πάντα νάφινεις πεινασμένα τὰ παιδιὰ σου!
Τ' ἀποσταμένο τὸ κεφάλι μου πρὶν γείρω
γραφτό, ζητώντας τὸ ψομὶ μου εἶναι νὰ βγάλω.
Καὶ πότε Ρήγα μὲ θεωρεῖς, πότε ζητιάνο!

Σόφα.

ΛΑΥΡΑΣ

Ἡ παντιέρα μας ὑψωμένη περήφανα στὸ κατάρτι
γράφει: Πόλησι καὶ Λευτεριά.

Ψυχάρης

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ»,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ «ΤΥΠΟΣ»,

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

« ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους, 3, ΑΘΗΝΑΣ »

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά τὸ Ἐσωτερικὸ δρ. 20 τὸ χρόνο.
» 10 τὸ ἑξάμηνο.
» 5 τὸ τρίμηνο.
Γιά τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. 25 τὸ χρόνο.
» 15 τὸ ἑξάμηνο.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ χρόνος ἔκλεισε μὲ τὸ περασμένο φύλλον μας, ὁ δέκατος ἔχτος χρόνος τῆς ζωῆς τοῦ «Νουμά» καὶ ὁ πρῶτος χρόνος ἀπὸ τότε ποὺ ξαναζωντάνεψε. Γιατὶ μνηοδύσε ἀληθινὸ ξαναζωντάνεμα τοῦ «Νουμά» καὶ ὄχι ἀπλῶς ἐξακολουθήση τῆς ἐκδόσεώς του, τὸ φύλλον ποὺ ἔστερ ἀπὸ ἐνάμιση χρόνον διακοπή βγήκε στὶς 15 τοῦ Δεκεμβρίου 1918, ὄχι γιατί τὸ θέλησε ὁ ἰδρυτὴς του, οὔτε γιατί τὸ θέλησαν οἱ διάφοροι περιώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι δημοτικιστὲς, ἀλλὰ γιατί τὸ θέλησε ἕνας μοναχὰ ἀνθρώπος, ποὺ δὲν εἶχε καμιὰ σχέση μὲ τὸν ἀγῶνα μας, ποὺ δὲν ἀναφέρθηκε ποτὲ τὸνομά του μέσα στοὺς δεκαπέντε τόμους τοῦ «Νουμά», ποὺ τόσα καὶ τόσα ὀνόματα παραξίαν ἀναφερθήκανε καὶ λιβανιστήκανε, ποὺ τὸν ἔγραψε μοναχὰ γιὰ ἕνα δημοσιογράφου ἰκανὸ καὶ γιὰ ἕνα νέο ποὺ τοῦ φλόγιζε τὰ στήθεια ἢ ἀγάπη πρὸς τὴ τέχνη καὶ ἢ ὀρμὴ πρὸς τὴ δράση καὶ πρὸς τὴ ζωὴ. Ἡ ἀπογοήτεψη ποὺ καταπλημμύριζε τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ ἕνα δεκαπεντάχρονο καὶ ἀγνώμονα ἀγῶνα, δείχτηκε ὀλοφάνερα σὲ τοῦτα τὰ πικρὰ λόγια ποὺ βροῦσαν μέσα στὸ πρῶτο ἄρθρο ποὺ γράψαμε «Ἐστερα ἀπὸ τὴ διακοπή». Γράψαμε τότε: «Ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά» ἀηδιασμένος πιά ἀπὸ τὴν ἀγρία, ἴποψη καὶ συστηματικὴ ἀντίδραση ποῦβρισσε σὲ κάθε βῆμα του, ὄχι ἀπὸ τοὺς ἀντίθετους, μὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του, ποὺ κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα ὁ ἴδιος τοὺς δημιούργησε καὶ σὺν εἰδῶλα τοὺς ἔστησε καὶ νύχτα-μέρα τοὺς λιβάνιζε, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν ἀντίδραση αὐτῶν τῶν παρξένων ἀνθρώπων, ποὺ ὁ καθένας τοὺς γιὰ τὰ προσωπικά του μοναχὰ νοιάζονταν καὶ θυσίαζε γι' αὐτὰ τὸ ζήτημα τὸ γενικὸ, πέταξε τὸ «Νουμά» ἀπὸ πάνω του σὺν ἕνα βάρος περιττὸ, σὺν ἕνα πέλωρο βουινὸ ποὺ τοῦ πλάκωνε δεκαπέντε χρόνια τὰ στήθεια καὶ δὲν τὸν ἄφηνε νάνασάνει λεύτερα».

ΦΑΝΕΡΩΝΑΝ τὰ λόγια αὐτὰ τὸν πόνο ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του καὶ τὴν

ἐργασία του σ' ἕναν ἀγῶνα, παραμερίζοντας ἀδιάκοπα γιὰ νὰ περνοῦν οἱ ἄλλοι καὶ σκύβοντας γιὰ νὰ πατοῦν ἀπάνω του καὶ ν' ἀνυψῶνται διάφοροι σαλτιμπάγγοι τῆς Ἰδέας, σὺν εἶδε στὸ τέλος μὲ φρίκη τὴν ἀγνωμοσύνη νὰ φροντῶνει ὀλόγυρὰ του καὶ νὰ τὸν πνίγει καὶ σὺν εἶδε ἀκόμα τὴν ἀγρία ἐγκατάληψη νὰ στεφανῶνει τοὺς ἀγῶνες καὶ τὴς θυσίες του. Τὰ λόγια αὐτὰ βαρῆ καὶ πικρὰ, ἦταν ἀπαραίτητο νὰ μποῦνε μπροστὰ μπροστὰ στὸ φύλλον ποὺ βγήκε ἔστερ ἀπὸ τὴ διακοπή.

**

ΣΗΜΕΡΑ, ἔστερ ἀπὸ ἀλάκερη χρονιά, ποὺ τὴν περάσαμε, Διευθυντὴς, συνεργάτες καὶ ἐκδότες, μὲ ἀγάπη, μὲ γαλήνη καὶ μὲ ἀδερφικὴ συνεργασία, σήμερα βλέποντας στὸν «πίνακα τῶν περιεχομένων» τὸν ὄγκο καὶ τὴ φιλολογικὴ βαρῆτητα τῆς δουλειᾶς, ἀναθυμιάσατε σὺν ἱστορικὰ πιά τὰ περσινὰ πικρὰ λόγια καὶ στὴ θέση τοὺς βάζουμε λόγια γλυκὰ, λόγια εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης. Καὶ μιὰ ἐξήγησι μᾶς ἐπιβάλλεται σήμερα, γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ «Νουμά» καὶ τοῦ Δημοτικιστικοῦ ἀγῶνα. Ὅταν ὁ κ. Κίμων Θεοδωρόπουλος ἔδωσε τὴ μεγάλη ἐκδοτικὴ ἐταιρία «Τύπος», μὲ κάλεσε καὶ μοῦ εἶπε:

— Πρέπει νὰ ξαναβγῆ ὁ «Νουμάς» καὶ νὰ ξαναβγῆ μὲ ἀνεση πιά, δίχως νάχεις σκοτούρες καὶ τρεχάματα οὔτε γιὰ τυπογραφεῖο, οὔτε γιὰ χαρτί, οὔτε γιὰ διεκπεραίωση, οὔτε γιὰ τίποτε. Ἐσὺ θὰ φροντίζεις μόνο νὰ γράφεται ὁ «Νουμάς» ὅπως θέλεις ἐσὺ, χωρὶς καμιὰ ἐπέμβαση δική μου στὸ ζήτημα τῆς ὕλης καὶ τῆς πορείας του.

Κι ἔτσι ἔγινε. Ὁ «Τύπος» δὲ λογάρισε ἔξοδα, δὲ λογάρισε κόπους, οὔτε ζημίαις ἀκόμα λογάρισε, μοῦδωσε ὅλα τὰ μέσα ποὺ τοῦ ζήτησα, καὶ ἔτσι ὁ δέκατος ἔχτος τόμος τοῦ «Νουμά», ὁ περσινός, παρουσιάζει τὴν ἐπιβλητικότητά σὲ ποσότητα καὶ σὲ ποιότητα.

ΜΑ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ φύλλον αὐξήσε σημαντικὰ, γιατί ὁ «Νουμάς» καὶ σὲ τοῦτο τὸ ζήτημα βρῆκε τὸν ἀνθρώπο του. Ὁ συντάκτης τοῦ κ. Κίμων Θεοδωρόπουλου, ὁ ἀκούρατος καὶ ἀφοσιωμένος σύμφαχ ἰδημοτικιστικῆς ἰδεολογίας νέος κ. Χρυσόστομος Γανιάρης, πῆρε πάνω του τὴ διαχείριση τοῦ «Νουμά» μὲ τὴν ἀγάπη καὶ μὲ τόσο ζῆλο, ὥστε σὲ λίγο σχετικὰ χρονικὸ διάστημα τὰ κατάφερε νὰ ὑπερτριπλασιάσει τὴν κυκλοφορία του σὲ συντρομητὲς καὶ σὲ ἀναγνώστες καὶ δὲν κουράζεται νὰ ἐργάζεται ἀδιάκοπα γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ, μ' ἕνα εὐγενικὸ ὄνειρο, ὄχι νὰ κερδίσει χρήματα ἀπὸ τὸ «Νουμά», ἀλλὰ νὰ τὸν καταστήσει «αὐτάρκη» καὶ νὰ τὸν διαδόσει σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό.

ΑΥΤΟΣ εἶνε ὁ χρονιάτικος ἀπολογισμὸς μας. Τὸν ἀπολογισμὸ τῆς ἐργασίας μας σὺν τὸν δίνον ἐνθουσιότητα τὰ περιεχόμενα τῆς περσινῆς χρονιάς, ποὺ κυκλοφοροῦνε μὲ τὸ σημερινὸ μας φύλλον.

Ἦτανε ὁ ἀγῶνας μας μεγάλος ἢ Ἑλλάδα εἶνα ὀνομα γλυκὸ καὶ δοξασιμένο· μὰ ἐνῶ λέγανε οἱ ἄλλοι πὼς ἢ Ἑλλάδα ἔχει μόνο παρελθόν, ἐμεῖς λέγαμε πὼς ἔχει μέλλον. Τέτοιος ὁ πόλεμος μας.

Ψυχάρης

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΨΗΦΟΣ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ἀπορῶ πὼς βρίσκονται ἄνθρωποι, πὺν συζητοῦν ἀκόμα, σχετικὰ μὲ τὸ νομοσχέδιο του κ. Μπασιά, ἂν πρέπει νὰ δοθῆ ψήφος στὶς γυναῖκες. Εἶναι σὰ νὰ συζητοῦμε ἂν πρέπει νὰ τρῶνε οἱ γυναῖκες ψομί ἢ ἂν πρέπει νὰ τρῶνε πίτουρα. Ὁ ψήφος, ἀπὸ τὸν καιρὸ, πὺν ζῶ τὴ συνταγματικὴ τῆς ζωῆ ἢ Ἑλλάδα, εἶναι τὸ ψομί — ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος — τῶν Ἑλλήνων. Ὁ σοφὸς κ' ὁ ἀγράμματος, ὁ πλούσιος καὶ ὁ φτωχὸς, ὁ τίμιος κ' ὁ λοποδύτης, χαίρονται τὸ προνόμιον αὐτὸ χωρὶς ἐξαίρεση. Καὶ μόνο οἱ γυναῖκες δὲν τὸ χάρηκαν ποτέ. Γιατί; Μυστήριον! Κι ἂν παραδεχτοῦμε ἀκόμα, πὺν ἡ γυναῖκα εἶναι γενικὰ κατώτερο πλάσμα ἀπ' τὸν ἄνδρα, μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, πὺν ψηφίζουν ὑπάρχουν τόσες διαφορὲς ψυχικῆς καὶ διανοητικῆς ἀξίας, ὅσες δὲν ὑπάρχουν ὄχι πιά μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ πιθήκων. Καὶ ὅμως ψηφίζει ἕνας ἄνδρας, μὲ διανοητικότητα πιθήκων, μόνο καὶ μόνο γιατί εἶναι ἄνδρας, καὶ δὲ ψηφίζει μιὰ γυναῖκα, πὺν εἶναι ἄνθρωπος ἐπιτέλους, μόνο καὶ μόνο γιατί εἶναι γυναῖκα.

Ἄν ὑπῆρχαν προσόντα, νὰ δίνον τὸ δικαίωμα τοῦ ψήφου, πὺν πάλι θὰ ἦσαν πολὺ δυσκολοπροσδιόριστα, ἴσως θὰ μπορούσε νὰ δικαιολογηθῆ κάποια συζήτηση. Ἀλλὰ κ' ὁ αὐτὴ ἀκόμη τὴν περίστασιν, ἡ διάκριση θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ὄχι μεταξὺ φίλων, ἀλλὰ μεταξὺ ἀνθρώπων, ἀδιάφορο σὲ ποῖο φύλον ἀνήκουν, τὸ νὰ μένον ἀποκλεισμένους ὅμως οἱ γυναῖκες ἀπ' τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν γνώμη γιὰ τὰ δημοσια πράγματα, μιὰ φορὰ πὺν τὸ δικαίωμα αὐτὸ τὸ ἔχει ὁ κάθε παρλιακὸς κ', ὁ κάθε λοποδύτης, μὲ φαίνεται πὺν δὲν εἶναι πιά ἀδικία, ἀλλὰ κονταμάρα κ' ἐξωφρενισμὸς.

—Πρέπει νὰ συλλογισθῆ ὅμως, κίριε, μοῦλεγε τίς προάλλες κάποιος ἀπάνω στὴ συζήτηση, ὅτι οἱ περισσότερες γυναῖκες στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἀγράμματα. Ἄν εἶναι μάλιστα στὰ χωριά, δὲ θὰ βροῦνε οὔτε ἕνα 5)οο γραμματισμένους γυναῖκες.

Καὶ ὁ κύριος αὐτὸς ἦτανε φεμινιστής. Περίμενε ὅμως νὰ διαδοθῶν πρώτα τὰ γράμματα στὸ γυναικεῖο κόσμον καὶ ὕστερα δὲ θὰ εἶχε, ὅπως ἔλεγε, καμμὶ ἂν ἀντίρρηση. Τὴν ἰδέαν κ' αὐτὴ, ἀλήθεια! Βρίσκονται ἀκόμη ἄνθρωποι, πὺν νομίζουν πὺν τὰ γράμματα ὑποροῦν νὰ κάνουν ἕναν ἡλίθιον ἔξυπνον, ἕναν ἀνήθικον ἡθικὸ ἢ ἕναν ἄτιμον τίμιον. Καὶ ὅμως λίγη προσοχὴ χρειάζεται γιὰ νὰ θεβαιωθῆ κανένας, ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν ἡλίθιων ἢ τῶν ἀνήθικων δὲν εἶναι μεγαλύτερη μεταξὺ τῶν ἀγράμμάτων, παρὰ ὅσο εἶναι μεταξὺ τῶν γραμματισμένων. Βρίσκονται στὸν κόσμον καὶ στὴν Ἑλλάδα δικηγόροι, γιατροί, ἐπιστήμονες, κάθε λογῆς; καθηγηταί, πολιτευόμενοι, δημοσιογράφοι, πὺν δὲ θὰ τοὺς ἀλλάξα ὅλους μαζί στὸ ζήτημα τοῦ μυαλοῦ ἢ τῆς ἡθικῆς μὲ ἕνα χωριάτη, πλούσιον προικισμένον δ' τὴ φύσιν. Ἐκτὸς ἂν τὰ γράμματα τὰ θεωροῦμε ἀπαραίτητα, ὡς ἐκλογικὸ προνόμιον, γιὰ νὰ διαβάξῃ ὁ πολίτης τίς ἐφημερίδες καὶ φωτίζεται. Αὐτὸ δὲ εἶναι πὺν εἶναι! Νὰ περιμένῃ νὰ φωτισθῆ κανένας ἀπὸ με-

ρικὲς ἐφημερίδες, πρώτος αὐτοὶ πὺν τίς γράφουν θὰ πρεπε νὰ εἶναι στερημένοι ἀπ' τὸ δικαίωμα τοῦ ψήφου, γιὰ λόγους εὐπρεπειᾶς πνευματικῆς καὶ λόγους ἡθικῆς ἀκόμα!

Καὶ ὅμως συλλογιζόμεστε ἀκόμα καὶ συζητοῦμε ἂν πρέπει νὰ λάβουν τὸ δικαίωμα τοῦ ψήφου οἱ γυναῖκες ὁ ἕνα τόπον, πὺν οἱ γυναῖκες, σὲ μιὰ καταπληκτικὴ ἀνάλογίαν, εἶναι ἀνώτερες ἀπ' τοὺς ἄνδρες τοὺς καὶ τοὺς ἀδελφούς τους. Ἐγὼ τουλάχιστον, ἂν κρεμότανε ἀπὸ μένα, δὲ θὰ δίσταζα οὔτε στιγμή νὰ δώσω τὸ περίφημον αὐτὸ δικαίωμα στὶς γυναῖκες. Οἱ γυναῖκες καὶ ὅταν δὲν ἔχουν ἀκόμα τὰ στοιχεῖα νὰ κρίνουν—πόσοι ἄνδρες τὰ ἔχουν τάχα;—ἔχουν τὴν διαίσθησιν καλλιεργημένην σὲ βαθμὸν πολὺ μεγαλύτερον ἀπ' τοὺς ἄνδρες. Καὶ πολλὰς φορὰς κρίνουν καλύτερα καὶ στερεώτερον ἀπ' τοὺς ἄνδρες. Καὶ τὸ σπουδαιότερον ἔχουν μιὰ ἔμφυτη ἀπέχθεια πρὸς τὴν ἀνδροκὴ ἡλιθιότητα, πὺν δὲν τὴν ἔχουμ' ἐμεῖς γιὰ τοὺς ὀμόφρονους μας. Γι' αὐτὸ νομίζω, ὅτι ἡ ἰδέαν πὺν ἔχουν μερικοί, ἴτι μὲ τὸ ν' ἀρχίζουν νὰ ψηφίζουν οἱ γυναῖκες, θὰ βγαίνουν βουλευτὲς ὄχι οἱ καλύτεροι ἄνδρες, ἀλλὰ οἱ ὀρειότεροι εἶναι μιὰ ἰδέαν πλανημένην. Οἱ μεγαλύτεροι κατακτητὲς τῶν γυναικῶν δὲ στίβησαν ποτέ οἱ ὀρειότεροι. Στίβησαν οἱ προικισμένοι μὲ τὰ ἀνώτερα δῶρα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς. Κι' αὐτὸ εἶναι μεγάλη τιμὴ γιὰ τίς γυναῖκες.

Μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν τὸ κρύβω πὺν ἔχω κ' ἐγὼ ἕνα φόβον ἀπ' τίς γυναῖκες, ἀπάνω στὸ ζήτημα τοῦ ψήφου. Φοβῶμαι μήπως ἀρχίσουν νὰ ἐπηρεάζονται ἀπ' τοὺς ἄνδρες. Κι' αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ μόνον δυσάρεστο στὴν περίστασιν αὐτῆ.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

I. Ν. Γρυπάρης : «Σαραβαῖοι καὶ Τερρακόντες». — *Κ. Χατζόπουλος* : «Ἀπλοὶ Τρόποι». — *Α. Καραβας* : «Στὴ λῶρα τῆς μοναξιάς». — *Κ. Τσαγγῆ* : «Περίπλου στὴ κλῆν».

I. Ν. Γρυπάρης : «Σαραβαῖοι καὶ Τερρακόντες». — Ἐνα βιβλίον ἀργοπορημένο. Πολὺ ἀργοπορημένο. Ἄν ἔβγαυε τὸ βιβλίον αὐτὸ πρὸ δεκαπέντε εἰκοσι χρόνια, θὰκανε ἄλλῃ ἐντύπωση ἀπὸ κείνην ποὺ κάνει σήμερον. Ἡ σημασία του σήμερον εἶναι, μορρεὶ κανεὶς νὰ πεί, ἱστορικῆ. Θυμίζει. Καὶ τίποτα περισσότερο. Ἀπὸ τότε πὺν πρωταδμοσιουτήκανε οἱ «Σαραβαῖοι καὶ Τερρακόντες» ἴσαμε σήμερον ὁ νεοελληνικὸς στίχος ἔτρεξε πολὺ, παροατοῖ. Ἀπὸ τοὺς παλιούς μονάχα ἕνας Παλαμάς τὰ καταφέρνει νὰ τὸν ἀκολουθᾷ στὸ δρόμον του, τόσο μάλιστα πὺν νὰ φαίνεται πὺν τοῦ εἶναι κ' ὀδηγός. Γιὰ τὸ Μαλακάση μορρεὶ νὰν τὸ πεί κανεὶς ἄδισταχτα πὺν μένει πάντα νέος ποιητής. Οἱ ἄλλοι τότε βλέπουν—ὄσοι τὸ καταφέρνουν κ' αὐτὸ—τὸ νεοελληνικὸ στίχον πὺν τρέχει, καλοκαθισμένοι στὸ γατάκι τους. Ἐνας ἀπ' αὐτούς κ' ὁ κ. Γρυπάρης. Ἡ ποίησίν του δὲ μᾶς συγκινεὶ σήμερον, ὁ στίχος του δὲ μᾶς ξαφνιάζει πιά. Μοιάζει ὁ κ. Γρυπάρης μὲ τὸ φιλάργυρον πὺν κρυμψε τὰ χρομάτα του στὴν κάσσα του χρόνια καὶ χρόνια κ' ὅταν ἀποφάσισε νὰν τὰ βγάλει στὴν κυκλοφορία,

ζημιώθηκε σημαντικά, γιατί είχαν χάσει την αξία τους, σὰ νὰ είντουσαν ρούβλια ἢ Αὐστριακὰ φιορίνια.

— Κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς μέρες καινούρια ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χατζοπούλου οἱ «Ἀπλοὶ Τρόποι». Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ νέου βιβλίου ἔχουνε πρωτοτυπῶει στὸν τόμους 1910—1914 τοῦ «Νουμά». Σχεχωρίζουμε ἀπ' αὐτὰ τὸ «Ὡ φίλε», γραμμένο γιὰ τὸν ποιητὴ Λάμπρο Πορφύρα, τὸ «Θυμῶμαι πῶς» γραμμένο μετὰ συγκίνηση, καὶ τὸ «Ἐνα παραμῦθι».

— «Στὴ λύρα τῆς μοναξιάς» ἐπιγράφεται νεοφανερωτὸ βιβλίο τοῦ ποιητῆ Ἀριστείδη Καράβα, μετὰ λυρικοὺς στίχους. χωρισμένους σὲ τρία μέρη, ἕνα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ λύπη, ἄλλο ἀπὸ τὸν ἔρωτα καὶ τρίτο ἐλεγειακό. Ὁ νέος ποιητὴς ἔχει ἀρμονικὸ στίχο, μὰ ἢ πρὸς τὸν τραγουδιῶν του τριγυρίζει στὸν ἀφρόν. δὲ φτάνει ὡς τὸ βάθος τῆς καρδιάς καὶ τῆς τέχνης,

— Τρία περὶ τραγούδια τυπωμένα σ' ἕνα βιβλιαράκι : «Περίπατοι στὴ γλῶσση» τοῦ κ. Κ. Τσαγοῦ, μετὰ ἕφος πρωτότυπο, πὸν δείχνει ιδιαίτερη ποιητικὴ ἀντίληψη τοῦ ψυχικοῦ πέπλου πὸν ζουγραφίζει.

COSTES PALAMAS

LIFE IMMOVABLE (1)

(ΑΣΑΛΕΥΤΗ ΖΩΗ)

Μετάφραση Ἀριστείδου Ε. Φουτρίδη

Ἐνας παλιὸς μου καθηγητὴς, δυνατὸς στὴ σκέψη καὶ στὸ αἶσθημα, μὰς ἔλεγε κάποτε πῶς χρειάζεται πολλὸν χρόνον προπαρασκευὴ γιὰ νὰ θαυμάση κανεὶς μὴ δύσση. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ξαναπῆ τὸ ἴδιο γιὰ κείνον πὸν θὰ δοκίμαζε νὰ νοιώσῃ τὸν Παλαμᾶ καὶ ἄκόμα νὰ κάμῃ νὰ τὸν νοιώσουν ἕνοι στὴ γλῶσσα τους. Ὁ κ. Φουτρίδης ἔχει ὅλα τὰ ἐφόδια νὰ καταπιαστῆ στὴ δουλειᾷ πὸν δοκίμασε: Τελειόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου ἔδω, συνέχισε τὶς σπουδὰς του στὴν Ἀμερικὴ, ὅπου διορίστηκε βοηθὸς καθηγητὴς τῶν κλασσικῶν σπουδῶν σ' ἕνα ἀπὸ τὰ τρία μεγαλειότερα Πανεπιστήμια τῆς Ἀμερικῆς, στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard.

Τὰ ἐγγλέζικα του εἶναι, ἄρτια, τόσο ἄρτια πὸν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ γράφῃ στὴ γλῶσσα αὐτῆ ἕνα τόμο ἀπὸ ποιήματά του «Φῶτα τὴν αὐγὴ». Κάτι περισσότερο ἀπὸ ὅλα αὐτὰ: Ὁ κ. Φουτρίδης ἄρχισε διώχτης τοῦ Παλαμᾶ γιὰ νὰ ἐξελιχθῆ σὲ θαυμαστὴ του, ὄχι ὅμως πρὶν τὸν δάλλῃ κάτου καὶ τὸν ἀνατομήσῃ μετὰ τὴν ἐπιμονὴ ἐνὸς ἐπιστήμονα καὶ τὴν πίστη ἐνὸς ἱεροφάντη. Ὁ τόμος πὸν δημοσίευσε περιλαβαίνει εἰσαγωγὴν στὸ Ἔργο τοῦ Παλαμᾶ. (σελ. 1—51), ἰδιαιτέρου κριτικὸ σημείωμα γιὰ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή», (σελ. 53—70) καὶ ἀπὸ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή» τὸ πρῶτο μισὸ μέρος τῆς.

Ἡ εἰσαγωγὴ ἀρχίζει μετὰ τὴν ἀφήγησιν πὸν βλέπει κανεὶς (2) μεταφρασμένη παρακάτω καὶ ἀκολουθεῖ γενικὴ ἀνασκόπησιν τοῦ ἔργου τοῦ ποιητῆ, γραμμένη μετὰ σαφήνεια καὶ ἀλότητητα πὸν μπορεῖ νὰ περιμένει κανεὶς μονάχα ἀπὸ κείνους πὸν κατέχουν τέλεια τὸ θέμα τους.

Στὸ σημείωμά του γιὰ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή» λέγει

(1) Harvard University Press, Cambridge Mass U. S. A. Δολλ. 2.

(2) Σ. τ. Νουμά. Τὴν περίληψιν τῆς «Εἰσαγωγῆς» θὰ τὴν τυπώσουμε σὲ ἄλλο φύλλο.

πὸς μετὰ τὸ ἔργο του αὐτὸ ἢ ποιητικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Παλαμᾶ φτάνει στὴν πρὸ δυνατὴ ἐκδήλωσιν τῆς, βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ ὄριζοντα καὶ κρούει τὶς χορδὰς τῆς παγκόσμιας ψυχῆς στὸ ἴδιο βαθμὸ πὸν ἢ Πάτρα, τὸ Μεσολόγγι καὶ ἢ Ἀθήνα στὰ ποιήματά του μεγαλώνονται καὶ ἐξομοιώνονται μετὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἢ Ἑλλάδα μετὰ τὸν ἄλλο Κόσμον καὶ ἐξακολουθεῖ: «ἢ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ποιημάτων αὐτῶν δίνει τὸ κλειδί γιὰ τὴν κατανόησιν ὅλων τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ ποιητῆ γιὰ τὰ ὅποια τὰ ποιήματα αὐτὰ ἀποτελοῦν πιστὸν προεὐντισμὸν». Εἶναι ὅμως «ἢ Ἀσάλευτη Ζωή» ἀρκετὴ γιὰ τὴν τέλεια κατανόησιν τοῦ Παλαμᾶ πὸν καὶ στὸ πρὸ συστηματικὸ μελετητὴ τους ἀφίνει κενὰ ἢ σκοτεινὰ σημεῖα, γιὰ τὰ ὅποια ἔχει τόσο πολὺ κατακρίθει, καὶ τῶν ὁποίων τὸ ξεδιάλωμα προϋποθέτει ὠρισμένο φόντο πὸν μονάχα ὁ ἴδιος ὁ Παλαμᾶς ἢ οἱ πολὺ intimates του μπορεῖ νὰ μᾶς δώσουν ;

Ἔτσι μετὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ τῆς «Ἀσάλευτης Ζωῆς» ὁ κ. Φουτρίδης φαίνεται πῶς ζητεῖ νὰ ἐτοιμάσῃ τοὺς ἕξενους θαυμαστὰς τοῦ «νεοῦ Παγκόσμιου Ποιητῆ» ὅπως τὸν ὀνομάζει, γιὰ τὴ μελέτη καὶ κατανόησιν τῶν ἄλλων ἔργων του. Τὴ εὐτύχημα θάτανε ἂν συνέχισε ὁ κ. Φ. τὸ ἔργο πὸν καταπιάστηκε μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν!

Ἡ μετάφρασις μπορεῖ νὰ ὀνομαστῆ κυριολεκτικὴ. Συγκρὸν τὰς τὴν μετὰ τὸ πρωτότυπο, βρίσκει κανεὶς, βέβαια, λέξεις καὶ φράσεις πὸν στὴν πρώτη ματιᾷ καὶ μετὰ τὴν πρώτη ἐντύπωσιν φαίνονται νᾶχουν διαφορετικὰ ἔννοια: συχνὰ κοντοστάθηκα γιὰ νὰ βρῶ τὴν ἰσοδύναμιν ἢ τὴν πρὸ κοντινὴ ἐγγλέζικην λέξιν ἢ φράσιν ὅμως δὲν μπόρεσα, καὶ στὸ τέλος ἔμεινα μετὰ τὴν ἐντύπωσιν, πῶς ὁ μεταφραστὴς ἔκαμε τὴν καλύτερην ἐκλογὴν. Ἄλλες πάλι φορὰς, ἐνῶ ἢ κυριολεξία ἦταν ὅλως διόλου δυνατὴ καὶ ταιριασμένη μετὰ τὸ στίχο, ὅμως τὴν ἀποφεύγει γιὰ νὰ μὴ χαλάσῃ τὴ μουσικὴν τοῦ στίχου. Τῆς λευτεριάς, πὸν ἐπιτρέπει στὸν ἑαυτὸν του, κάμνει χρῆσιν μετὰ διάκρισιν καὶ σεβασμὸν στὸ κείμενον, γιὰ τὴ πούθενά δὲ βλάπτεται τὸ νόημα τοῦ πρωτοτύπου.

Πρέπει νὰ συγχαροῦμε καὶ νὰ εὐχαριστήσομε τὸν κ. Φουτρίδην γιὰ τὴν ἔργασιν αὐτῆ καὶ νὰ εὐχηθῶμε πῶς, μπαίνοντας στὸ Πανεπιστήμιόν μας, τοῦ ὅπου ὀνομαστῆ καθηγητὴς, καὶ ὄντας πρὸν κομῆν στὸ ἀγαπημένον θ ῆ μ α , θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς λύσῃ τὸ μυστήριον πὸν κάμνει γιὰ μερικὸς συχνὰ τόσο σκοτεινὸν τὸ μεγάλο Ποιητὴ.

ΔΑΝΑΟΣ

ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

— Ἡ ἔκθεσις τοῦ ζωγράφου Ν. Λύτρα. — Στὴ σάλα τῆς εταιρίας τῆς ὑπερῆρας «Ζεὸ», ἀνοίξε τὶς τελευταίας ἕμέρας ἔκθεσις μετὰ 44 πίνακες τοῦ ζωγράφου κ. Ν. Λύτρα. Ὁ τεχνίτης αὐτὸς δείχνει πάντα ἰδιαιτέρην φροσύνην καὶ μαστοριά, καὶ τὸ ταλέντον του πολυποίκιλον, εἶναι μετὰ καὶ δυνατὸν, τόσο σὰ ζωγραφίζει τοπεῖα, ὅσο καὶ σὰ δημιουργεῖ προσωπογραφίας. Στὴν τέχνην του διακρίνομε ἀρχιτεκτονικὴν πλέρια καὶ μετὰ ἀσθησιν βαθύην πὸν πηγάζει ἀπὸ μελέτην μετὰ προσοχὴν, πρὶν πιάσῃ τὸ πινέλον στὸ χέρι. Ἄν εἶχε καὶ κάποια ἔξαση, κάποια ἐμπνευσιν πὸν τοῦ λείπει, θὰ εἶταν γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἔξαιρετικὸς ζωγράφος. Ἡ «Κεφαλή νεάνιδος» μπορεῖ νὰ χαιρετιστῆ σὰν ἀριστοῦργημα ἐκφραστικῆς ἀπόδοσης. μ' ὅλη τὴν ἀντιπάθειαν πὸν μᾶς γεννᾷ ἢ ἐπιγραφὴν τοῦ πίνακα, δοσμένην στὴν καθαρεύουσαν.

Παρατήρησα χίλιες φορὰς πῶς ὄξω ἀπὸ τὴν Ἰδέαν, τίποτα στὸν κόσμον δὲ νᾶξ.

Ψυχάρης

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΡΙΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΡΤΕΛΙΝ.
ΤΑ ΜΟΝΟΠΡΑΧΤΑ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

Τὰ κομμάτια ἤδη παρουσίασε προχθὲς τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου δὲν ἔχουν βέβαια ἰδιαιτέρη φιλολογικὴ ἀξία, δὲν εἶναι καθόλου βαθιά ἢ ἐμπνευόμενα, εἶναι ἀκόμα καὶ τὸ δίπραχτο «Μπουρμουρός» μᾶλλον Le vers de rideau παρὰ ἔργα, ἀλλ' εἶναι ὁμορφα, σὲ εἶδος τους πολὺ καλλιτεχνικά, ἔχουν διάλογο ζωντανό, πολὺ πνεῦμα, ἢ ψυχολογία τους ἄν καὶ δὲ θυθίζεται σὶά εὐώτερα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἄν καὶ δὲν εἶναι σιγμῇ περίπλοκη, εἶναι σωστή, παρατηρεῖ ἐξαιρετικὰ λεπτά, καὶ δίνουν μιὰ συγκίνηση ποτὲ τραγικῇ, ποτὲ δὲ μποροῦσε μόνον νὰ δακρύσει ἀνάλαφρα ἀλλὰ προτιμᾷ νὰ χαμογελᾷ, μιὰ συγκίνηση ἄβαθη μὰ ἀληθινῇ. Εἶναι ἀληθινὰ, ἔξυπνα, εὐγενικὰ κ' εὐκόλα. Πολὺ γαλλικά. Καὶ τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου ποὺ ἀπὸ καιρὸ ἠπόροχονταν πὼς ἅμα θ' ἀποφάσκει νὰ διαλέξει μὲ κάποια σκέψη τὰ κομμάτια του, (κομμάτια ποὺ νὰ μὴν ἕπερδαίνον τὴ δυνάμη του καὶ σίγηνα ὅπωσδήποτε «φιλολογικὰ») θὰ μποροῦσε νὰ δώσει «καλές» παραστάσεις, κατόρθωσε σὶά τρία κομμάτια τοῦ Κουρτελίν νὰ παρουσιάσει ἕνα σύνολο ἁρμονικῶν, μελετημένον, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν κομμωτιῶν, ποὺ ἔδειχνε ἐπιμέλεια καὶ ἀκριβεία καὶ σὲ κάθε λεπτομέρεια. σχεδὸν (τὶ κριμα νὰ διαφέρανε δὺδ τρία χιτωτὰ κ' εὐκολοδιόρθωτα λάθη, τὶ κριμα καὶ ἢ γλώσσα, μωχτῇ, χωρὶς μουσικῇ, χωρὶς ψυχῇ, νὰ ἔδειχνε τέτοια ἔλλειψη φροντίδας, τέτοια ἀδιαφορία. σὶη μεταφραση.) Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου ἔδωσε μιὰ παράσταση εὐχάριστη, μιὰ παράσταση θεάτρον ἐντελῶς σὶς ἀρχές του ἀκόμα, ἀλλὰ ποὺ ἀρχίζει νὰ γίνεται ἀληθινῶ, μιὰ παράσταση ποὺ οὔτε σκέφτηκε κὰν νὰ δώσει, μ' ὅλες τὶς πολὺ φτωχινότερες τῶν ἀναλαίτητες, μ' ὅλη τὴν ἰδιοφυία κάποτε τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ πρωταγωνιστριῶν, ἄν ἐξαιρεθεῖ τὸ «Ἑλληνικὸ θέατρο», κανένα ἀπὸ τὰ ἄλλα μας θεάτρα. Τὸ «σύνολον» εἶναι ἀνὺπραχτο σὶά ἀθηναϊκὰ θεάτρα. Καὶ γιὰ νὰ δημιουργηθεῖ κάτὶ σὶη Ἑλλάδα πρέπει ὅλοι καὶ καθέναν νὰ ἐργάζονται μὲ ἡρωικῇ ἀδιαπάργνηση μόνον γι' Ἄ ὕ ρ ι ο, νὰ ἐργάζονται σὶς βάσεις μιᾶς σιγανῆς καὶ σιέρας ἐξέλεξης, κανέναν νὰ μὴ ἐπιζητεῖ τὴ σ η μ ε ρ ι ν ῆ, ἐπιτυχία.

Ἡ «σὶονχία σὶδ σὶτῶ» εἶναι ἢ εἰκόνα μιᾶς οἰκογενειακῆς σκηνης. Μιὰ σάτυρα πολὺ λεπτή, χωρὶς κακία, χωρὶς πικρία, τὸνναντιὸν γραμμένη μὲ πολὺ συμπάθεια, τῆς ἀπιπολαιότης τῆς γυναίκας, τῶν καριτσιων τῆς, τῶν θυμῶν τῆς, μὰ καὶ τῆς ποτηρῆς τῆς ἀφέλειας τῆς γοητείας τῆς, γιὰτὶ εἶναι σάτυρα, καὶ τοῦ ἄντρα ποὺ μ' ὅλη τὴν ἀπόφασή του νὰ κωριαρχῆσει πὰ αὐτός, νὰ μὴν ἐνιδώσει πὰ σὶη γυναίκα, νὰ τὴν θαμάσει, σὶδ τέλος ἀναγκάζεται νὰ ὀποκῆνει, τὸν καταφέρνει ἐκεῖνη ὅπως θέλει, κ' ἐντελῶς φουικά. Ὁ κ. Παπαρηγόσιος καὶ ἢ κ. Ζερβὸς ἔπαιξαν λιτά, εὐγενικὰ, ἀληθινὰ, ὅμως μᾶλλον μόνον σὰν πάρα πολὺ καλοὶ ἐρασιτέχνες. Τοὺς ἔλειπε τὸ κάτὶ δημιουργικὸ τοῦ ἠθοποιοῦ, ἢ ἀπόλυτη κωριαρχία τῆς σκηνης, ἢ ἐπιβλητικότη, εἰσχώρησαν μέσα σὶδ πνεῦμα ἀλλ' ὄχι καὶ μέσα σὶη ψυχῇ τοῦ ὄβλου τους. Δὲν ἔχει ὅμως κ' ἐπερβολικῇ σημασία. Ἐπαιξαν εὐχάριστα

καὶ γιὰ τὴν ὄρα ἀρεθεῖ. Μὰ τὸ σκηρικὸ ἐμφάνιζε ἕνα ἀπὸ τὰ λίγα, εὐτυχῶς, ἀσυγχώρητα, ἀκριβῶς γιὰτὶ εἶταν τόσο καλῇ—λάθη τῆς προχθινοῆς παραστάσεως. Ἡ πολυτέλεια τοῦ μᾶλλον ὁμορφου γραφείου τοῦ Βασιλικῶν θεάτρον μὲ τὴ βαρεῖα ξυλεία σὶδὺς τοῖχους δὲν εἶταν σύμφωνα μὲ τὴν ἄλλη σωστή ἀπίπλωση, μὲ τὸ σπῆτι ποὺ περιγράφει τὸ ἔργον. Δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐντελῶς φτωχικῶ, ἀλλὰ πολὺ ἀπλό. Ὅλο τὸ κομμάτι πλέκεται γύρω ἀπὸ μιὰ διαφορά ἀπὸ 15ῦ ὄρχ. Ἐκεῖνος γράφει σννειδητὰ κομμωτικὰ ἀνοησίες—σασυρίζονται καὶ οἱ ἐπιφυλλίδες τῶν ἐφημεριδων—γιὰ νὰ γεμίσει μερικὲς γραμμὲς περισσότερο καὶ νὰ κερδίσει ἔτσι λίγες δραχμὲς. Κι' ὅταν εἶναι μέρα π ο ρ ε ι νὰ μπαίνει φῶς ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Τὸ «Μπουρμουρός» ἄν καὶ σιγμῇ δὲ γίνεται δραματικῶ, ἄν καὶ συγκρατεῖ τὴ συγκίνηση σὶη γεμάτη κλωσὴν εἰρωνία, εἶναι δράμα. Ψυχολογεῖ πολὺ καθύτερα ἀπ' ὅ, τι θέλει νὰ φαίνεται. Κρύβεται κάτὶ τραγικὰ καὶ γενικὰ ἀληθινὰ πίσω ἀπὸ τὴν τόσο ἀπλή, λόγῳ ἀσιεῖα ἱστορία τοῦ Μπουρμουρός. Ὅλοι σννειδητὰ ἀπλώνουν, προσπαθοῦν τὸλάχιστον ν' ἀπλώσουν—καὶ μόνον οἱ πολὺ δυνατοὶ, οἱ λιγότερο ἀισθαντικοὶ δὲν τὸ κατορθώνουν—ὅλοι σννειδητὰ ἀπλώνουμε ἕνα ἀδιαπέραστο πέπλο μπροστά σὶη Ἀλήθεια ὅταν ἔξορμε δι νὰ ποθέσει ἀνυπόφορα. Βέβαια οἱ περισσότεροι δὲν μποροῦν νὰ τ' ἀπλώσουν σὶη τὸ Μπουρμουρός καὶ σὲ ἀλήθειες τόσο διοφάνερες πὰ, μὰ τὶ σημαίνει; Ὁ Μπουρμουρός εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀπόλυτα καλός, εὐαίσθητος, εὐκολόπιστος, μὲ «Λουση» μεγάλη καρδιά, ὁ ἀπόλυτος ὁ ἀφωσιωμένος σὶς σννήθειές του. Πηγαίνει κάθε μέρα σὶδ καφενεῖο, πίνει τὴ μπόρα του, παίζει τὰ χαρτὰ του, τοῦ ἀρέσει νὰ διευθίνει τὸ παιγνίδι, νὰ κερδίζει γιὰ νὰ κερδίζει γιὰτὶ σὶδ τέλος αὐτὸς πάντοτε πληρώνει τὰ χαρτὰ του ὅλων, τοὺς τρατέρους ὅλους, τοὺς δανείζει χρήματα χωρὶς νὰ σὶλλογοιτεῖ κ' ὅ θὰ τοῦ τὰ ἐπιστρέψουν ποτέ. Δὲν ἐποπιτεύεται, μὰ καὶ δὲν τὸν μέλει ἄν τὸν κοροϊθεῖουν ὅλοι. Δὲ θέλει, δὲ σκέπτεται ὅτι εἶναι δυνατὸ ν' ἀλλάξει τίποτε σὶη ζωῇ του. Ἐχει ὄχιτὸ χροῖμα μιὰ εὐωμένη ποὺ τοῦ ἀρέσει καὶ περισσότερο τὴ σννήτισε, δὲ σκέφτηκε καὶ ποτέ μιὰ ἄλλη καὶ τῆς ἔχει ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Κάποιος τοῦ λέει δι τὸν ἀπατᾷ. —Γιὰτὶ νὰ ἐνδιαφέρωνται οἱ ἄνθρωποι σὶς ζωές τῶν ἄλλων;—Ἀναγκαστὶ μὲ περισσότερο σὶλλογοιτεῖται τὴ φροῖνη μιᾶς τέτοιας παραχῆς, τὴ φροῖνη τῆς μεταβολῆς ποὺ θὰ φέρει ἢ ἀναγκαστικῇ πὰ ἐγκατάλειψη. Κ' εἶταν τυχαῖα—γιὰτὶ σχεδὸν ἀμέσως τῆς εἶχε ζητήσει σνγγνώμη γιὰ τὴν ὑποψία του—ἀνακαλύφτει μέσα σὶδ μεγάλο ἐρωμῶ τῆς εὐωμένης του ὅπου τὸν εἶχε ἐγκαταστήσει γιὰ τὶς ὄρες ποὺ τὴν ἐπιπέφτοναν ὁ Μπουρμουρός—τὸν ἀγαπητικῶ τῆς εἶναι εἰτοιμος νὰ παραδεχθεῖ σχεδὸν χωρὶς σὶζητήση τὴν πρώτη τῆς δικαιολογία καὶ νὰ τῆς ζητήσει πάλι σνγγνώμη. Ὁ κ. Κοτταγιάννης ἔπαιξε δημιουργικὰ ὅπως πάντοτε τὸ ὄβλο τοῦ Μπουρμουρός. Πρόσθεσε καὶ μιὰ ἀκόμα ἐπιτυχία σὶς τόσες του ἄλλες, μιὰ ἀκόμα ἐμφύχωση κ' ἀνασωνιάνεψη ἐντελῶς φουικῇ, ἐντελῶς καὶ βαθιὰ ἀληθινῇ. Εἶναι ψυχολόγος καὶ ζωγράφος. Ἐννοεῖ κ' ἀισθάνεται τοὺς πὶδ διαφοροὺς τύπους καὶ ξέρει νὰ τοὺς παρουσιάσει. Εἶναι χαρκτηριστῆς μὲ τὴση κωμικῶ. Μόνον σὶδ δεύτερο μὲ-

ρος, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν παρανόησε—δυστυχῶς—λίγο τὸ Μπουρμουρός. Τὸν ἔδειξε κοινὸ. Κι' ὁ Μπουρμουρός δὲν εἶναι καθόλου κοινός, δὲν πείθεται ἀπὸ κοιταμίρα, τὰ ἀντιλαμβάνεται, τὰ ξέρει ὅλα, ἀλλὰ δὲ θέλει νὰ δεῖ τὴν ἀλήθεια, οἱ συνήθειές του εἶναι ὅλη ἡ ζωὴ του, δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς αὐτὸς, καὶ πείθεται γιὰ τὸ θέλει, κ' εἶναι ἀδύνατος.

Ἡ κ. Ζερβοῦ καλὴ, φρονικὴ, δὲν εἶχε καὶ πάλι ἀρκετὴ ἐπιβλητικότητα, ἀρκετὸν ἀέρα, ἀρκετὸ μεγαλεῖο στὴν ποιητικὴν τῆς, στὴν συναίσθησιν τῆς ὑπεροχῆς τῆς. Ἐπαιξε καλὰ, ἀλλὰ καὶ πάλι ἐρασιγενικὰ καὶ γιὰ πρώτη φορά δὲν εἶπαν ὕμνος νικημένη. Τὸ φῶρμα τῆς Ἀδέλας πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἀπλό, τὸ φῶρμα μιᾶς γυναίκας τῆς πολὺ μέτριας ἀστικῆς τάξης, ἀλλὰ γαλλίδας, κ' οἱ γαλλίδες εἶσι καὶ χωρὶς καμιά πολυτέλεια ἔχον πάντοτε ῥοῦτο, παρακολουθοῦν τὴ μόδα. Τὸ φῶρμά τῆς ἔπρεπε νὰ εἶται τοῦλάχιστον κοινότερον.

Ὁ κ. Ρουτῆρης—Ἐρμάννος σαχλὸς καὶ ἀνοήσιος ὅπως πάντοτε, δὲ ἔπρεπε νὰ εἶχε καταλάβει πῶς δι οἱ jeunes premiers ἐπιβάλλεται νὰ ἔχον τὸ λιγότερον κάποιον πάθος, κάποιον γόητρο, καὶ δι γοητευτικοὶ δὲν εἶναι οἱ ἄντρες—ιουνατιόν—ποῦ ἐπιδείχνουν μόνο, καὶ τίποτε ἄλλο, δι πιστεύουν τὸν ἑαυτὸ τους ὥραϊο. Ἀκόμα περισσότερο ὅταν συζητῆται καὶ ἡ τέτοιαν τους ἀντίληψιν.

Ὁ κ. Συριόπουλος δυστυχῶς δὲν κρατήθηκε στὴν πρόβον πὸν σχεδὸν ἀνέλκυστα εἶχε φανερώσει στὸν «Κατὰ Φαντασίαν Ἀσθενή».

Ὁ κ. Παπαρηγόσιος ἔπαιξε πολὺ ἐξωτερικὰ, ψυχρὰ, ἀλλ' ὅπως πάντοτε χωρὶς καμιά χιτυπητὴ κωμικότητα, εἶχε καταλάβει τὸ ῥόλο του.

Τὰ σκηρικὰ εἶσαν πολὺ ὥραϊα, πολὺ σωστά. Τὸ κωμικὸν τῆς πρώτης πράξης ζωγράφισε πιστὰ τὴ μορφήν ἀκόμα καὶ τὴ ζωὴ ἐνὸς ἀληθινοῦ κωμικῶν καὶ τὸ δωμάτιον τῆς δευτέρας πράξης εἶταν ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι. Τὸ παλιὸ δωμάτιον μὲ τίς μεγάλας του κλειδαριὰς θαυμάσιο. Θὰ τὸ ζήλευσαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὑποκειμένους στὰ ἀμπαζιδικὰ. Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου κατόρθωσε νὰ περιβάλλει τὸ Μπουρμουρός μὲ ὅλη τὴν ἀντιφοβία του.

Ὁ κ. Ἀστυνόμος εἶναι φάρσα πὸν τὸ πολὺ ἐξυπνὸν τῆς καὶ τὸ πολὺ γοργὸν τῆς καὶ κάποιον πρωτοτυπία τὴν ὑψώνουν πάνω ἀπὸ τὸ χοντρὸ καὶ ἀντικαλλιτεχνικὸν τῆς συνειδητομένης φάρσας. Παίχθηκε γοργὰ, μὲ πολλὴ ζωηρότητα καὶ πολλὴ ὀργή.

Ὁ κ. Δεσποῦνης ἴσως νὰ εἶται πάλι ἡ ὑπερβολικὸς, σ υ ρ ε ἰ δ η τ ὰ κωμικός, δὲν εἶχε καθόλου τὴ φρονικότητα, τὴν εὐλογισίαν, τὴν ἐσωτερικότητα, ἀκόμα καὶ στὴ φάρσα, τοῦ κ. Κοιτογιάννη, ἀλλὰ δὲν πείραζε καὶ πολὺ ὁ αὐτὸν τὸ ῥόλο εἶταν διασκεδαστικός καὶ ὅχι πρῶτον. Ἡ δ. Κωστατίνου ὑπόσχεται—καί, ἡ πολλὰ—εἶναι πολὺ νωρὸς ἀκόμα γιὰ μπορεῖ κανένας νὰ σχηματίσει γνώμην. Ἄς μελετήσῃ πολὺ, ὡς ἀναπτύξει τὸ τάλαντό τῆς σὸν ἰ ο ἰ ο δρόμο του, τὴ φρονικὴ τῆς εὐκολία στὴ σκηνή, πὸν τῆς λήπει μόνον ἀκόμα ὀλίγελα στὸ βάδιον.

Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου ἔδωσε μιὰ καλὴ παράσταση. Ἄς ἐξακολούθησιν γιὰ νὰ ἐπιβαιώσῃ δι ἀρχίζει νὰ πραγματοποιεῖ τὴν καλὴν τὴν θέλησιν. Ἄς μὴ λη-

σμονεῖ δι ὁ ἀνώτερος σκοπὸς του πρέπει νὰ εἶναι νὰ ἐργάζεται γι' Ἀθῆνα. Ἄς προσδεύει πολὺ σιγὰ ἀλλὰ πάντοτε σταθερὰ.

* * *

Δυστυχῶς τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου δὲν ἐξακολούθησε ἔπειτα πάλι πολὺ χαμηλὰ στὴν πραγματοποίησιν τῆς ζηλῆς τους θέλησιν.

Ὁ Λουκιανὸς δὲν ἔγραψε γιὰ θέατρο, δὲν ἔγραψε μόνονπραχτα. Ἡ σκέψιν του εὗρισκε στὸ διάλογον τὴν πὸν σύμφωνη ἔκφραση, δὲ δημιουργοῦσε, δὲν ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ καὶ δράσιν καὶ πλοκή. Ὁ Λουκιανὸς εἶναι φιλόσοφος. Αἰστανόταν τὴν ἰδιαιτοῦσιν μορφήν πὸν ζωντανή, πὸν ἐκφραστικὴν ἀπὸ τὴν περιγραφικὴν. Ἄλλωστε καὶ ἡ φιλοσοφία τότε εἶταν τὸ περισσότερο προφορικὴ. Ὁ Λουκιανὸς ἐμπνευστικὸς, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, ἀπὸ τὴ γύρω του πραγματικότητα. Ἴσως κ' ἀπὸ τὸ θέατρο ἀλλὰ δὲν εἶταν τὸ θέατρο ὁ σκοπὸς του. Οἱ περισσότερο φιλόσοφοι τότε μιλοῦσαν, συζητοῦσαν τίς ἰδέας τους. Ὁ Λουκιανὸς δὲν τοποθετεῖ στὸ κέντρο κάθε του διαλόγου ἕνα κύριον πρόσωπον, ἕνα φιλόσοφον, τὸν ἑαυτὸ του, πὸν διδάσκει—τί σημαίνει;—φανερώσει πρωτότυπα τὴ σκέψιν του μὲ τὸ σύνολον, μὲ τὴ γενικὴ ὁμιλία ὅλων τῶν προσώπων. Τὸ πρόσωπόν του δὲν εἶναι ἰδέες, εἶναι πολὺ ἀληθινὰ. Ζοῦν ἀλλὰ μιλοῦν πάντα, ποτε δὲν ἐνεργοῦν. Δείχνουν ὅλες τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίας, ἐξαιρετικὰ λεπτὰ παρατηρημένους, ἰδιαίτερα τὴν παράφωσιν ἀγάπης τῆς καλοζωίας, τοῦ πλούτου, τῆς δόξης, τῆς κυριαρχίας, πὸν ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ οὐδὲ ἀτιμίας, πὸν τόσο τὴν περιγελά καὶ τὴν περιφρονεῖ ὁ Λουκιανὸς, γιὰ τὴ βλέπει πὸν ἄνερα τὸ θάνατον, τὴν ἰσοπέδωσιν, τὴν ἐχμηδένισιν, ὅπου μ' ἕνα θησαυρὸν μόνο μπορεῖ κανένας νὰ φτάσῃ, τὸ θησαυρὸν μιᾶς Ζωῆς, πὸν τὴν ἔζησε φρόνιμα, μὲ συνείδησιν ἐγκατεστημένην τοῦ Μάταιον καὶ τοῦ Ἐφήμερον, καὶ πὸν τὴν ἀφίνει χωρὶς λήθη. Ὁ Λουκιανὸς δὲ μελαγχολεῖ, ἐδρανεύεται. Σατυρίζει κωμικὰ καὶ ὅλες τίς τόσες ἀνώφελες σοφιστικὰς, ὅλους τοὺς ψεύτικους θρόλους γιὰ τοὺς θεοὺς. Οἱ διάλογοι τοῦ Λουκιανοῦ εἶναι φιλοσοφικὰς σάντρες, πολὺ βαθιὰς, ξεσκίζουν, δαγκώνουν, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ φανοῦν βαθιὰς. Ὅσοι μποροῦν ὡς μαντέψουν τὸ βάθος κάτω ἀπὸ μιὰν ἐπιφάνειαν ἐλαφρὰ, ἀκεδὸν ἐπιπόλαια. Ὁ Λουκιανὸς δὲ φαντάζονταν, ὅτι δὲ διόρθωνε τίποτε, πιδανὸν οὔτε νὰ τὸ ἤθελε. Εἶπε δι ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι ἀδιόρθωτη, ὅμοια πάντα, ἴσως καὶ δι μοιραία, τέτοιαν ἔπρεπε νὰ εἶναι, τοῦ ἀκούσε νὰ παρατηρεῖ καὶ νὰ ἐδρανεύεται.

Καὶ ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι ὅμοια πάντα, μένον ἀιδόνια ἀληθινὰ, ζωντανὰ, οἱ διάλογοι τοῦ Λουκιανοῦ. Γιὰ τὴ σημερινὴν μας διανοητικότητα καὶ αἰσθητικὴ μακραίνον συχνὰ ὑπερβολικὰ, ἔχον περιτολογίας, ἀλλὰ τὴ φιλοσοφία τους, τὴν ψυχολογία τους, τὴν νιώθουμε καὶ τὴν αἰστανόμαστε δική μας. Τὸ πνεῦμα μάλιστα τοῦ Λουκιανοῦ εἶναι ἐπιτελῶς γέωτερον. Μέρη δλόκληρα φαίνονται ὡς νὰ γράφτηκαν σήμερον. Στὸ διάβασμα. Δὲ γράφτηκαν γιὰ θέατρο καὶ στὸ θέατρο κωμικοῦσιν, πλήττον, καὶ χάνεται φρονικὰ πολὺ ἀπὸ τὸ νόημα τους. Ἴσως—καὶ αὐτὸ πολὺ συζητιέται, δὲν ὑπάρχει λόγος,— ἴσως, γιὰ τὸν ἀν καὶ φιλοσοφικὸν, δὲν

είναι ποτέ μεταφυσικοί οί διάλογοι του Λουκιανού, γιατί δείχνουν μιὰ ἀνθρώπινη κίνηση— ὄχι δράση— γιατί εἶναι θεατρικότεροι βέβαια ἀπὸ ἄλλους διαλόγους φιλοσόφων, ἴσως ἕνα θέατρο δημιουργημένο καὶ μετὰ πολὺχρονη ἐξέλιξη, αὐστηρὰ καλλιτεχνικό, νὰ μπορεῖ κάποτε νὰ παριστάνει ἀπὸ φιλοσοφικὴ περιέργεια μπροστὰ σὲ κοινὸ πολὺ στενὸ, καὶ πὸν ἀληθινὰ ἐντυφύρεται, ἕνα διάλογο τοῦ Λουκιανού, ἕνα, ὅχι ἑξῆς στὴ σειρά, ὅπου γίνετα ἀνεπίφορη ἢ μονοτονία. Θὰ τὸ παρουσιάσει βέβαια ἐπιτελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου. Θὰ τὸ παρουσιάσει σὰ διάλογο, ὄχι σὰ θεατρικὸ ἔργο, κλασσικά, λιτὰ, μέσα σὲ σκηνοθεσίαν ἀσκητική, κ' ἐπιτελῶς ἡπλή, σκηνοθεσίαν ρωμαϊκή, ὅπως οἱ σκηνοθεσίαι τοῦ Reinhard πὸν θὰ χρησιμοποιεῖ μόνον γιὰ χάθος στὴν ἡθοποιίαν τὴν πολὺ ρεαλιστικὴ καὶ στοιχειωτικὴ σέχρα. "Ὅλη ἡ δύναμις δὲ δοθεῖ αποκλειστικὰ στὴν ἡθοποιίαν. Καὶ δὲ δάφαιρέσει οὔτε λέξη. Εἶναι οὐρανοὶ ἀσέβειες οἱ διασκενές πὸν νομίζει δικαιώμα του τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου. Καὶ προχτὲς συντήμασε πολλὰ, κ' ἰδιαίτερα ἀφάισεσε ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ «ἀκατάλληλο γιὰ δεσποινίδες». Θὰ εἶναι ὡς ἐλίω, διπλὰ, καὶ γιὰ τὸ θέατρο πὸν θὰ λυτρώνονταν εἶσι ἀπὸ ἀσφραχτικὸν δεσμός, καὶ γιατί θὰ μποροῦσε νὰνοίξει ἕνα πολὺ καλὸ σχολεῖο, ν' ἀποχωρίζονταν ἀπὸ τὸ θέατρο, μετὰ ὅποιο, ἄς τὸ πιστέψει, δὲν ἔχει καμιά σκέψη, ἢ διανοητικὴν μιὰς Διεθνείας Παρθεναγωγείας, πὸν εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν κριθεῖται κάπου ἀπὸ παροικίαι.

Υπάρχει καὶ μιαιτηριώδες κί κριτικὸν στὴ Διεθνήσιν τοῦ θέατρον τοῦ Ὀδείου. Αἰσχνει μιὰ ὀλόγηρ ἑγγενετὴ προσώθει, μιὰ ἐξαιρετικὴ καλὴ θέλησις νὰ ὄφωθεῖ πάνω ἀπὸ τὴ ρουτίνα καὶ τὴν κερδοσκοπίαν, μιὰ ἀγνή ἀφοσίωσις στὴν Τέχνη, καὶ σύχρα εἶναι σὰ νάσαι σφιχτοδεμένη σὲ μιὰ ψεύτικη ρουτίνα, σὰ νὰ μὴ γιόθει τίποτε, οὔτε τὰ πιδ στοιχειώδη, ἀπὸ τὴν Τέχνη. Ἰδιαίτερα ἀγροεῖ ἐπιτελῶς τὴν ἀρχαία κλασσικὴ ψυχὴ. Ἡ ἐκλογὴ τῶν διαλόγων τοῦ Λουκιανού μοιάζει μετὰ τὴν πολὺ ὁμορρη μιὰ κί ἀσιετὰ κίνησις τοῦ παιδιοῦ πὸν θέλει νὰ πιάσει τὸ φρεγγαρι, κ' ἢ ἀντίληψη τοῦ πῶς θάνασαστοῦνε οὔτε συζητιέται, οὔτε σκεδὸν κριτέται.

Παρουσιάστηκαν ρωμαϊκὰ, μετὰ ὑπόκρουση ἀπὸ κατὸ σὲ κατὸ παιδικῆς μουσιῆς. "Αν τὰ σκηρικὰ καὶ τὰ κοστοῦματα τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρον εἶσαν πολυτελέστερα, κλονσιώτερα, θὰ εἶχαν μεταμορφώσει τοὺς διαλόγους τοῦ Λουκιανού σὲ φαντασμαγορικὴ féeerie. Ἐτέτοια ἢ τάση. Παίχτηκαν σὰ féeerie, μόνον πὸν δὲν εἶταν καθόλου φαντασμαγορικὴ. Κί' οὔτε κἀν δόθηκε ἢ ἐλάχιστη προσοχὴ στοὺς χρωματισμοὺς τῶν ἐνδυμάτων, στὴν ἐναρμόνησι τῶν χρωμάτων, πὸν τόσο περισσότερο ἀπ' ὅλα τὸ προσέχει ἢ νεώτερη αἰσθητικὴ.

Ἡ ἡθοποιία, πὸν σὲ διαλόγους τοῦ Λουκιανού ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐξαιρετικὴ, ρεαλιστικὴ καὶ νὰ ἐγγλείνει σέχρα μέσα τῆς δὴ τὴ σέχη, νὰ ἐπερεξέχει τῆς σκηνῆς, δὲν εἶχε καμιά ἐνέση, καμιά ἐσωτερικὴ ζωὴ, καμιά ἀρμονικὴ ῥαμμὴ. Ἐπαῖσαν ὅλοι μετὰ συνειδητομένην τους ἐλαττώματα καὶ χωρὶς οὔτε ἀόριστα νὰ ἔχουν φαντασθεῖ, χωρὶς νὰ τοὺς ἔχει ὑποδειχθεῖ, ὅτι κί' ἀν ἀκόμα, (πὸν βέβαια δὲν τὸ κατόρθωσε κανένας, ἀν ἐξαιρεθεῖ πάλι καὶ πάντα ὁ κ. Κοκτογιάννης, φωνικός, ἀληθικός, δημιουργικός), εἶχε ἐμ-

ψυχοῦσε κανένας τὸ χαριχτήρα τὸν δὲ δάφουσε, πῶς ἔπρεπε ὅλοι μαζί νὰ περιβληθοῦν μέσα σὲ μιὰ ἀτύσφαίρα, μέσα στὴν ἀτύσφαίρα τῆς ψυχῆς τοῦ Λουκιανού.

Ὁ κ. Δεσιούνης μιμήθηκε καλὰ τὰ κακαρίσματα τοῦ πετεινοῦ καὶ ἐγμεταλλεύθηκε πολὺν ἱπεροβολικά, μετὰ ἀπειρες περιπέτες ἐπανάληψες, πὸν χαλάσαν καὶ γελοιοποιοῦσαν τὸ σύνολο, αὐτὴν τὴν ἐπιτυχία του. Ἡ μόνη ἐπιτυχία τῆς προχτεσινῆς παράστασης, μαζί μετὰ τὸ κοστοῦμα, σκετικὸ ὁμορρο, ἀν ἀναλογισθεῖ κανένας τίς δυσκολίες τῆς καισοκενῆς μιὰς ἐνδυμασίας πετεινοῦ, κί ἄς δὲν εἶταν μόνον ἀπομίμησις τῆς σιολῆς τοῦ Σαφτεκλαίρ, πὸν ὄφωθε ὅσον δημιουργοῦσε ὁ Λουκιανός. Ἰὲ ζήτη κανένας πὸν ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου μιὰ ἴσως πάραπολὺ σέχρα νὰ μὴ δίνει παρὰ ἀποροχτήρη. Κ' εἶναι τόσο κριμα! Ἀγατὰ τὴν Τέχνη, εἶναι τὸ μόνον μέσ θέατρο πὸν τὴν ἀγατὰ ἀγρὰ, ἐργάτεια μετὰ ἀφοσίωσις μόνον γιὰ τὴν Τέχνη γιατί νὰ μὴ τὴν ἀγατὰ καὶ σκευιδιτὰ;

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Βαλταδ. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. Ἡ φόρμα εἶναι κατὰ πὸν μόνον του δὲ στέκει, ὁμως ὅταν ὑπάρχει ἢ οὐσία εἶναι ἐκεῖνο πὸν κάνει τὴν ὁμορφίαν. Ἀφοῦ μάλιστα λατρεύεις τίς εἰκαστικὲς τέχνες πρέπει νὰ συμφωνεῖς μαζί μας. Ἀρχεῖ ἢ ἰδέα στὴ ζωγραφικὴ καὶ στὴ γλυπτικὴ; Γιὰ τὸ χαρισμένο κτλ. θὰ σοῦ λέγαμε πῶς θὰ δημοσιευθεῖ, ἀν δὲ βρῖσκαμε τοὺς δυὸ τελευταίους στίχους κάπως ἐξοκλήτους.—κ. Α. Ἀσπιδ. Ἀὲ μὴς γαλίεις καθόλου, τὸ ἐναντίο μπορεῖς νὰ μὴς στέλνεις ὅτι θέλεις. Ὅμως νὰ μὴς ἀφίεις νὰ διαλέγομε λεύτερα. Τὸ «Ξαγρύπνια» ἀρχίζει μετὰ μιὰ ὄρα ἢ περιγραφὴ καὶ σταματᾷ. Ντό, μί, σὸλ—τὸ πᾶνον ντό λείπει.—κ. Σρόλια. Δημοσιεύτηκε τῆς «Ξηνητιάς» καὶ στὸ τελευταῖο κ' οἱ «Στίχοι»: Πούλιες, ζαφείρια... Ζήτησε στὸ ταχυδρομεῖο Πιστ Ρεσάντ γράμμα μας. Τῆς «Λυγερός» θὰ δημοσιευθεῖ.—κ. Αλ. Δρ. Νά, γιατί φρονάζομε γιὰ τὸ δοῦλεμα! «Κί' ἀκόμα πίσω το' ἀκλουθάν», Κί' ἄλλα τέτοια.—κ. Ρ. Βαρ. Σὲ παρασέρνον οἱ ὄρμες: «τοῦ πόθου τὸ σταφυλὶ θρομένο ἀπὸ τὴ γλύκη σὰς ὁ ὄνειρεμένα χεῖλη!»—κ. Ρενε Λε Ρίς. Ἀπόφευγε τοὺς κοινούς τόπους καὶ διόρθωσε τὸ στίχο σου.—κ. Κ. Αὐθ. Λογικὸ ἐννοοῦμε: Ἡ σζόνη μαλάζει τὰ δάκρυα; Τὰ πῆρανε τὰ κλάμματα, πὸν εἶναι ὑποκείμενο καὶ πὸν ἀντικείμενο; Ποιοὶ ἔφυγαν; Πῶς τὰ μάτια σὰ φορέσαντε στέφαν, μοιάζουν σὰ θανάτου δρεπανί; κτλ. Τὸ μπορεῖ πᾶν νὰ πεῖ ἴσως: ἀν δὲν ὑπάρχει ἄλλο καλύτερο σ' αὐτὸ τὸ μέγεθος.—κ. Σκ. Παρ. Δὲν μποροῦμε νὰ θυμηθοῦμε, μήτε τὸ βρῖσκαμε στὰ χαρτὰ μας. Ἀν θέλεις στείλε το καλὶ. μὴς συμπαντὰς.—κ. Στρατ. Θὰ δημοσιευθεῖ, ἀν καὶ ἢ σημειωσοῦλα σου μὴς ἔβαλε σὲ πειρασμὸ νὰ σὲ παρααλέσομε νὰ μὴς λυπηθεῖς.—κ. Πολιτικὸ. Τὸ ἀκούσαμε κ' εμεῖς πῶς κινυννεῖ ἢ θέση τοῦ κακόμοιρου τοῦ Μιχαηλάγγελου. Καλὰ νὰ τὰ πᾶθει. Ποιὸς τοῦ εἶπε νὰ εἶναι τόσο μεγάλος πὸν νὰ μὴ χωραεῖ στὸ καλοῦπι τῆς καινούριας Θεωρίας τῆς Ζωῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΛΑΣΙΚ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3 **ΘΗΛΕΦΩΝΟΝ 9. 5. 9**
ΠΡΑΚΤΩΡ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ
ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ
ΕΜΠΟΡΟΣ ΓΑΙΑΝΘΡΑΚΩΝ

ΚΑΓΙΝΑ
ΣΙΓΑΡΕΤΑ **ΜΕΞΗ**